

чумхурии солҳои 90-ум шоирон ва нависандагон як силсила асарҳо офарида, инчунин ба хонандагон вохӯрда саҳми худро дар ташаккули маънавиёти шаҳрвандон мегузоранд. Дар қатори шоир ва нависандагони ботаҷриба Муъмин Қаноат, Лоик Шералӣ, Ӯрун Кӯхзод, Аскар Ҳаким, Убайд Раҷаб, Ҳакназар Ғоиб, Абдулҳамид Самадов, Сорбон, Раҳмат Назрӣ, Зулфия Атоӣ, Салимшо Ҳалимшо, Камол Насрулло, Наимҷон Назирӣ, Ҳадиса Қурбонова инчунин як гурӯҳ ҷавонони боистеъдод Фарзона, Олимхон Исмаилов, Ато Мирхоҷа ва дигарон асарҳои эҷодкардаашонро дар чумхурӣ ва берун аз он бо забонҳои гуногун нашр кардаанд.

Сарфи назар аз душворихо сухани бадеӣ саҳми худро дар хотима додани ҷанги шаҳрвандӣ гузошта, ҳоло баҳри ваҳдати миллӣ ва эҳёи Тоҷикистон ҷидду ҷаҳд карда истодааст.

Санъатро халқ дӯст медорад, ходимони ин соҳа корнамоии эҷодӣ нишон дода истодаанд. Ансамблҳои гуногуни касбӣ ва халқӣ репертуарро нав намуда, мардумро бо сурудҳои худ шод гардонда, ба онҳо илҳоми тоза мебахшанд.

*Ҳунарпешаи шоистаи Чумхурии
Тоҷикистон
Ҳосият Ортиқова*

Бо тӯфайли соҳибиклол гардидани Тоҷикистон санъати классикӣ ва мардумии тоҷик боз ҳам инкишоф меёбад. Хусусан дар натиҷаи амалӣ гаштани фармонҳои Президенти Чумхур Э.Ш. Раҳмонов оид ба ташкили дастаҳои шашмақомсароён ва фалаксароён сатҳи маданияти эстетикаи шаҳрвандон торафт баланд гардида истодааст.

Артистони халқии чумхурӣ: Ҷӯрабек Муродов, Зафар Нозимов, Давлатманд Холов, Нукра Раҳматова, Ҷӯрабек Набиев, Муродбек Насриддинов, Саидкул Билолов, Сурайё Қосимова, артистони шоиста: Даврон Алиматов, Афзалшо Шодиев, Олимҷон Бобоев, Ҳосият Ортиқова, Хурсандмурод Зарифов, Лола Азизова ва ҳофизони мардумӣ Нигина Рауфова, Наимҷон Маҳкамов ва дигарон бо ҳунари волои худ дили мухлисонро шод мегардонанд.

Телевизион ва радиои ҷумхури низ дар гирд овардани дастаҳои хунарии мардумӣ хизмат карда, мунтазам оид ба суруд, ракс ва навозандаи беҳтарин озмунҳо мегузаронанд.

Идораҳои маданӣ – маърифатӣ харобиҳои солҳои ҷангро ислоҳ намуда, фаъолияти худро бо қувваи нав эҳё карда истодаанд. Хатмкунандагони Донишқадаи давлатии санъати ба номи Мирзо Турсунзода баҳри пешрафти санъат ва умуман фарҳанги халқи тоҷик хизмати беҳамто мекунанд.

2. БАЛАНД БАРДОШТАНИ САТҲИ МАДАНИЯТИ УМУМӢ ВА СИЁСИИ ШАҲРВАНДОН

Кори тарбиявӣ дар солҳои ҷанги бародаркуш ва рафти ислоҳоти иқтисодӣ коста шуд, зарурати тартиб додани барномаи махсуси ҷумхури оиди ин масъала ба миён омадааст. Дар моҳи 8 Конститутсияи Тоҷикистон гуфта мешавад, ки «Дар Тоҷикистон ҳаёти ҷамъиятӣ дар асоси равияҳои гуногуни сиёсӣ ва мафкуравӣ инкишоф меёбад.

Мафкураи ҳеч як ҳизб, иттиҳодияи ҷамъиятӣ, динӣ, ҳаракат ва гурӯҳе наметавонад ба ҳайси мафкураи давлатӣ эътироф шавад ...»

Таъсис ва фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ҳизбҳои сиёсӣ, ки наҷодпарастӣ, миллатгарой, хусумат, бадбинии иҷтимоӣ ва мазҳабиро тарғиб мекунанд ва ё барои бо зӯри сарнагун кардани сохтори конституционӣ ва ташкили гурӯҳҳои мусаллаҳ даъват менамоянд, манъ аст.»

Баҳри татбиқи ин нуктаҳои барномавии Конститутсия идораҳои давлатӣ, ҳизбу созмонҳо, ҷамъиятҳо ва ҳаракатҳои сершумор амал мекунанд, ки барои баланд бардоштани сатҳи маданияти умумӣ ва сиёсии шаҳрвандон саҳми босазо гузошта истодаанд.

Дар ҷумхурии соҳибистиклол ҳоло кори тарбиявӣ асосан аз равандҳои тарбияи шаҳрвандон дар рӯҳи ватандӯстӣ, ахлоқӣ, байналмилалӣ, меҳнатӣ ва тарбияи ҷисмонӣ иборат мебошад.

Саҳми идораҳои фарҳангӣ дар кори тарбиявӣ

Дар Тоҷикистон рӯз аз рӯз мақоми идораҳои фарҳангӣ дар кори тарбиявӣ афзуда истодааст. Идораҳои маданӣ маърифатӣ: китобхонаҳо, клубҳо, қасрҳои маданият, осорхонаҳо, боғҳои маданият ва ғайра дар

байни шаҳрвандонамон кори пурмазмунӣ тарбиявӣ мебаранд. Сарфи назар аз мушкилиҳои иқтисодӣ дар ҷумҳурӣ 2593 муассисаи фарҳангӣ, аз ҷумла 1395 китобхонаи оммавӣ, 1058 муассисаи клубӣ, 22 осорхона, 40 боғҳои фарҳангиву фароғатӣ, 21 театри халқӣ, 57 ансамблҳои тарона ва рақс дар сатҳҳои гуногун амал мекунанд.

Идораҳои фарҳангиву муассисаҳои театрию концертӣ озмунҳои умумиҷумҳуриявӣ муқрибони эстрадӣ, шашмақомхонон, фалаксароёнро гузаронида дар тарбияи эстетикӣ насли наврас сахми босазо гузошта истодаанд. Ҷашнгирии маърақаҳои солинавӣ, Наврӯз, Иди занон, Артиши миллӣ, рӯзи Ваҳдати миллӣ, ҷашни Ғалаба, иди Истиқлолият ва ғайра пурмазmun ва дар дараҷаи баланди бадеӣ гузаронида мешаванд. Хусусан, дар сатҳи баланд гузаронидани Фестивал – озмуни театрҳои касбӣ ва студияҳои драматикӣ «Парасту» дар тарбияи шаҳрвандонамон сахми арзанда гузошта истодаанд.

Бинои амфитеатр дар Душанбе

Дар ҳаёти мадани ҷумҳурӣ мунтазам гузаронидани фестивал – озмуни ҷумҳуриявӣ телевизионӣ эҷодиёти халқ «Андалеб» бахшида ба ҷашни истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон низ аз аҳамият холи нест. Дар рафти ин фестивал

– озмон ҳунарҳои мардумӣ намоиш дода шуда, дар он намунаҳои беҳтарини ҳунарҳои халқӣ, аз қабилӣ заргарӣ, оҳангарӣю дуредгарӣ, қулолию чармгарӣ, дӯзандагӣ, чаканадӯзӣ, қандакорӣ пешниҳод карда мешавад. Танҳо дар фестивал-озмуни «Андалеб», бахшида ба ҷашни 10-солагии соҳибистиқлолии Тоҷикистон 1200 нафар санъаткорони халқӣ, 2110 нафар ҳунармандон аз ҳамаи ноҳия ва шаҳрҳои ҷумҳурӣ иштирок доштанд.

Дар рафти чунин фестивал-озмунҳо суннатҳои мардумӣ эҳё ва сайқал ёфта, як зумра ҷавонони эҷодкор ба майдон меоянд.

Хусусан гузаронидани ҳафтаи фарҳангии вилоятҳо дар байни ҳамдигар (Суғд, Хатлон, Бадахшон) ба мустаҳкам гардидани

дӯстии байни водию ноҳияҳо мусоидат карда истодаанд. Таҷрибаи ташкил ва фаъолияти бригадаҳои тарғиботӣ аз ҳисоби шоиру нависандагон ва санъаткорони шинохта низ аз аҳамият ҳолӣ нест.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаштани фестивалҳои байналмилалӣ фарҳангӣ низ ба наздикшавӣ ва мустаҳкам гардидани дӯстии байни шаҳрвандони ҷумҳурӣ бо халқҳои ҷаҳон самараро хуб дода истодааст.

Баромади дастаҳои хунарӣ дар байни кормандони муассисаҳои истеҳсолӣ, ҳочагиҳои деҳқонӣ, хонаҳои یتимону маъҷубон, мактабҳои ҳамагонӣ ва қисмҳои артиши миллӣ шаҳрвандонро дар рӯҳияи ватандӯстӣ тарбия менамояд.

Афзудани кори тарбиявӣ дар байни ҷавонон

Маълум аст, ки ҳоло ҷавонон дар Тоҷикистон кулли аҳолиро ташкил медиҳанд. Муваффақияти Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати дохилӣ ва байналхалқӣ дар асри XXI аз бисёр бобат бо ҳаллу фасли проблемаи насли наврас вобаста мебошад.

Масъалаи ҷавонон имрӯз зери назорати махсуси давлати соҳибистиклол мебошад. Ба ин масъала Президенти кишвар Э.Ш. Раҳмонов диққати доимӣ дода, дар суҳанронихояш нақши созандагии ҷавононро борҳо қайд намудааст. Аз ҷумла, дар вохӯрӣ бо ҷавонони лаёқатманд сарвари давлат гуфта буд: «Имрӯз, ки раванди бебозгашти сулҳу созиш ва ваҳдати миллиро пеш гирифтаем ва зери парчами Ватан ва давлати соҳибистиклол гирд меоем, бояд пеш аз ҳама ҷавонони мо мазмуну моҳияти истиклолият, худшиносӣ, ифтихори милли ваҳдату ягонагии миллатро дарк намоянд. Зеро инҳо мафҳумҳои мебошанд, ки ҳар як ҷавон дер ё зуд барои фаҳмидани мазмуни онҳо мекӯшад».

Асарҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов «Бунёдкорони ояндаи Тоҷикистони соҳибистиклол» (Душанбе, 1997), «Ҷавонон–ояндаи миллат» (Душанбе, 1998) – барномаи стратегии сиёсати давлатии насли наврас мебошанд. Хусусан вохӯрии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов бо ҷавонон 21 майи соли 2005 дар роҳи амалан ба пояи стратегии давлатӣ ва амнияти миллии кишвар гузошта шудани масъалаи ҷавонон гардид. Вазъи имрӯза ва хусусиятҳои ҳоси роҳи инкишофи Тоҷикистони соҳибистиклолро дар ибтидои асри XXI ба назар гирифта, масоили зеринро ҳал кардан лозим: аз нигоҳи нав тартиб додани барномаи тарбияи насли наврас; роҳҳо ва

усулҳои таълиму тарбия ва тайёр намудани мутахассисони лаёқатманд; бо ҷои кор таъмин намудани ҷавонон ва ғайраҳо. Хусусан доир ба самаранок ва мохирона истифода бурдани таҷрибаи кор бо ҷавонон дар замони шӯравӣ; таълим ва тарбияи наврасон, истифодаи осори фарҳангӣ дар баланд бардоштани сатҳи маданияти умумӣ ва сиёсии ҷавонон аз аҳамият ҳолӣ нест.

Ҳалли масъалаҳои умумибашарӣ аз бисёр ҷиҳат ба тарбияи насли наврас алоқа дошта, аз мавқеи ишғол кардаи онҳо дар ҷамъият иборат мебошад. Бояд қайд кард, ки сарфи назар аз мушкилиҳо, мақоми ҷавонон дар арсаи байналхалқӣ афзуда истодааст, вале қори тарбия, касбомӯзони онҳо на дар ҳама ҷо хуб аст. Аз ин лиҳоз дар шароите, ки аз як тараф прогресси илму техника дар истехсолот қорӣ шуда истодааст, ҷавонон қор қарда наметавонанд ва маҷбуранд бекориро аз сар гузаронанд. Бояд қайд кард, ки агар дар мамлакатҳои мутараққии дунё нисбати касбомӯзӣ ва бо ҷои қор таъмин қардани ҷавонон тадбирҳои мушаххас андешида шавад, дар мамлакатҳои суғ тараққиқарда ин масъала ҳалли худро наёфтааст. Бинобар он дар нооромиҳои ҷамъият ва даргириҳои маҳаллӣ ҷавонон фаъолона иштирок мекунанд.

Ҳамин тавр, проблемаи ҷавонон характери байналхалқӣ дошта, ҳалли мусбӣи он аз бисёр ҷиҳат бо сарварӣ ва кӯшиши Ташкилоти Давлатҳои Муттаҳид алоқа дорад.

Тоҷикистони соҳибистиклолро мамлақати ҷавонон меноманд, чунки дар он аксарияти аҳолиро насли наврас ташкил медиҳад. Бинобар он аз тарбия, касбомӯзӣ, бо қор таъмин қардани ҷавонон ва дуруст ҷо ба ҷо намудани қарҳои лаёқатнок ояндаи ҷумҳурии соҳибистиклол муайян мешавад.

Баҳри ҷомаи амал пӯшидани масоилҳои ҷавонон дар ҷумҳурии Барномаи миллии «Ҷавонони Тоҷикистон» (5 октябри соли 1998) қабул шудааст, ки дар он самтҳои асосии қор бо насли наврас муайян гардидаанд. Дар татбиқи ин барнома Комитети қор бо ҷавонони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва

*Раиси Шӯрои
кӯҳансолони Ҷамъияти
мутобиқати «Пайрав»
С.А. Бобочонова*

шӯъбаи оид ба сиёсати ҷавонони назди Дастгоҳи иҷроияи Президенти Тоҷикистон бевосита машғул аст.

Дар амалӣ гардондани Барномаи ҷавонон Иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва созмонҳои сершумори насли наврас кӯшиш карда истодаанд. Баъд аз қабул гардидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» (23 майи соли 1998) шумораи созмонҳои ғайридавлатии ҷавонон хеле афзуданд. Ҳоло дар ҷумҳурӣ иттиҳодияҳои зерин: Иттифоқи Ҷавонони Тоҷикистон, Фонди тарбияи эстетикӣ ва маънавии наврасон ва ҷавонони Ҷумҳурии Тоҷикистон «Ҷавонӣ», Шӯрои ҷумҳуриявии олимон ва мутахассисони ҷавон, Ассоциатсияи ҳуқуқдонҳои ҷавони Тоҷикистон, Ассоциатсияи донишҷӯёни тибби Тоҷикистон, ташкилотҳои ғайриҳукумати «Нидои дӯстон», «Фидокор», «Парастор», Маркази экологии ҷавонон, Хазиначи хайрияи «Сарпараст», Иттиҳодияи «Чомеа ва ҳуқуқи кӯдакон» ва ғайра дар татбиқи Созишномаи сулҳ, ризоияти миллӣ ва ҳаёти ҷамъиятию – сиёсии мамлакат фаъолият карда, саҳми худро дар барқарор кардани оқибатҳои ҷанги шаҳрвандӣ ва гузаронидани ислохотҳои иқтисодӣ – иҷтимоӣ, сиёсӣ гузошта истодаанд.

Ҳоло дар ҷумҳурӣ барои баланд бардоштани савияи маданӣ – техникийи ҷавонон тадбирҳои мушаххас андешида мешавад. Дар ин бора таъсиси стипендияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои хонандагони мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ, литсейҳо, гимназияҳо, омӯзишгоҳҳои касбӣ-техникӣ, техникумҳо ва коллеҷҳо шаҳодат медиҳад.

Яке аз самтҳои татбиқи Барномаи миллии «Ҷавонони Тоҷикистон» ин самаранок истифода бурдани таҷрибаи муфиди қори тарбиявии насли наврас мебошад. Бо ин мақсад Шӯрои кӯхансолони Ҷамъияти мутобиқати «Пайрав» дар назди Иттифоқи ҷавонони Ҷумҳурии Тоҷикистон созмон дода шудааст, ки ба он номзоди илми педагогӣ С.А. Бобочонова роҳбарӣ мекунад. Шӯро мунтазам масъалаҳои назарявӣ ва амалии ватандӯстии насли наврасро муҳокима намуда, тавсияҳои муфид пешниҳод карда, дар татбиқи онҳо кӯмак мерасонад.

Азбаски асри XXI асри прогресси техника ва технологияи пешқадам мебошад, бинобар он бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов аз 20 марти соли 1998 ҷои ба номи Исмоили Сомонӣ барои олимони ҷавон, ки дар соҳаи илм ва техника қорҳои намоёнро анҷом медиҳанд, таъсис ёфтааст.

Аммо кори тарбиявии байни ҷавонон нишон медиҳад, ки ханӯз ғоизи авбошӣ, дуздӣ ва нашъамандии насли наврас кам нашудааст. Хусусан, бекорӣ ва сатҳи пасти маданияти сиёсии ҷавонон, ки қисман дар маҳалгароӣ баён меёбад, ташвишовар мебошад.

Барномаи ҷумҳурӣ оиди кори байни ҷавонон ҳамон вақт ҷомаи амал мепӯшад, ки агар ҳамаи шахрвандон, хизбу созмонҳо, насли наврасро дар рӯҳияи ифтихори миллӣ тарбия намоянд.

Мақоми зан дар ҷомеаи соҳибистиқлол

Пош хӯрдани ИҶШС ва ташкилҳои Тоҷикистони соҳибистиқлол объективона талаб мекард, ки дар шароити нави таърихӣ консепсияи назариявӣ ва барномаи комплексии ҳалли амалии проблемаи занон кор карда баромада шавад. Сарфи назар аз мушкилиҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва сиёсии ибтидоӣ солҳои 90-ум дар ҷумҳурӣ ба масъалаи занон диққати махсус дода мешуд.

Тоҷикистон дар баробари интихоби президент инчунин Конституцияи худро қабул намуд, ки дар моддаи 17-уми он махсус навишта шудааст: «Занон бо мардон баробар ҳуқуқанд». Аз он ҳуқуқ занон истифода бурда, дар давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон дар соҳаҳои гуногуни иқтисодиёт, сиёсат, иҷтимоӣ, фарҳанг ва маориф фаъолона ширкат меварзанд. Соли 2006 занон дар соҳаҳои маориф-47, тандурустӣ, варзиш ва хифзи иҷтимоӣ-58, фарҳанг-54, мақоми судӣ-36, соҳибкорӣ-39, алоқа-36, нақлиёт ва сохтмон-13 ғоизро ташкил медиҳанд.

Ҳоло дар ҷумҳурӣ зиёда аз 60 созмонҳои ғайридавлатии занон бо номҳои гуногун чун «Занони маълумоти олидор», «Олимаҳои Тоҷикистон», «Модар», «Мадад», «Симо» ва ғайра амал мекунанд, ки ҳамаи онҳо як марому мақсад доранд: занонро ба ҳаёти сиёсӣ, иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва ҷамъиятӣ ҷалб намоянд. Инчунин онҳо кӯшиш мекунанд, ки ҳуқуқи занону духтаронро ҳимоя намоянд. Ин созмонҳо конференсияҳо ва симпозиумҳои байналхалқӣ гузаронида, хориҷиёро бо фаъолияти ҳаматарафаи занони Тоҷикистон шинос мегардонанд. Гурӯҳи роҳбарони созмонҳо ва иттиҳодияҳои занони Тоҷикистон ба монанди Б. Додхудоева, Л. Насриддинова, Г. Бобосодиқова, М. Бобобекова ва дигарон дар ҷамъомадҳои бонуфузи байналмилалӣ дар давлатҳои хориҷӣ баромад намуда, ҷаҳониёро бо

дастовардҳои зани тоҷик шинос мегардонанд, барои якпорчагӣ, мустаҳкам намудани сулҳу ваҳдат сахм мегузоранд.

Занони Тоҷикистони соҳибистиклол барои инкишофи илму маърифат имрӯз низ сахми хосаи худро мегузоранд. Дар мактабҳои ҳамагонӣ ва олии ҷумҳурӣ садҳо занони пурғайрат баробари мардон меҳнат мекунанд. Ба шароити душвори иқтисодӣ нигоҳ накарда, имрӯз низ чун солҳои пешин аксарияти муаллимони мактабҳои ҳамагониро занон ташкил медиҳанд.

Дар Суханрони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Шарифович Раҳмонов дар мулоқот бо намояндагони занони мамлакат 7-марти 2006-ум сол қайд карда шуд, ки «Баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа ба яке аз самтҳои муҳими сиёсати давлат таъдил ёфт». Дар ҳақиқат имрӯз ҳазорҳо занон дар тамоми соҳаҳои хоҷагии халқ, саноату хоҷагии қишлоқ, маорифу фарҳанг, тибу илм ва соҳибкорӣ сарбаландона меҳнат мекунанд. Дар байни онҳо олимаҳои Тоҷикистон, профессорон М.М. Ёқубова, М.Н. Қосимова, К.И. Неъматҷонова, М. Зикриева, Д. Қодирова ва даҳҳо дигарон дар инкишофи соҳаҳои гуногуни илми ҷумҳурӣ сахм мегузоранд.

Шоираҳо Фарзона, Меҳринисо, Ҳадиса, Зулфия Атоӣ ва бисёри дигаронро кӣ намешиносад?

Давлат ва ҳукумати Тоҷикистон нисбати занон ҳамеша ғамхорӣ менамоянд. Вале вазъи душвори иқтисодӣ қисми занон ва духтаронро ба нашъамандӣ, нашъафурӯшӣ, фоҳишагӣ тела медиҳад. Бинобар он имрӯз ташкилотҳои занон бояд дар як марказ муттаҳид гардида, хонумҳоро аз ин роҳи бад баргардонид, онҳоро ба ҳаёти иқтисодии мамлакат ҳаматарафа ҷалб намоянд.

Бисёрзани низ обрӯю эътибори занони тоҷикро паст карда, ҳуқуқи онҳоро поймол менамояд. Дар моддаи 33-уми Конститусияи Тоҷикистон махсус қайд карда шудааст, ки «Бисёрзани манъ аст», вале ин талабот аз тарафи баъзе шахрвандон вайрон карда мешавад. Ҳол он ки қонуни давлат ва махсусан Конститусияи Тоҷикистон бояд аз тарафи ҳар як шахрванд риоя карда шавад.

Баратараф намудани боқимондаҳои нобаробарии занон дар зиндагӣ барои бештар инкишоф ёфтани онҳо, ба ҳаёти ҷамъиятию – сиёсӣ ҷалб кардани занон ва қувват додани сахми онҳо дар тарбияи кӯдак шароити зарурӣ фароҳам меоварад.

Хушбахтона, Президенти мамлакат Эмомалӣ Шарифович Раҳмонов ҳамеша нисбати занон ғамхорӣ менамояд. Фармони

Президент «Дар бораи тадбирҳои баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа» исботи пайгарионаи он аст.

Занони Тоҷикистон аз ғамхори пай дар пай роҳбари давлат Э.Ш. Раҳмонов рӯҳбаланд гардида, кӯшиш менамоянд, ки софдилона меҳнат кунанд, дар бунёди ҷомеаи демократӣ, хушбахтии инсоният, ваҳдат ва сулҳи пойдор саҳми худро гузоранд.

Имрӯз занон дар сафи пеши муборизаи барои сулҳ, барои хушбахтии инсоният қарор доранд. Бе зан на ҷумҳури обод мегардад ва на оила.

Ҳамин тавр, кори тарбиявии байни занон ва духтарон аз тарафи шӯроҳои занон ва ассотсиатсияҳои гуногуну сершумор бурда мешавад. Вале бо сабаби вучуд надоштани ҳамоҳангӣ ин масъалаи муҳим ҳанӯз ҳалли пурраи худро наёфтааст.

ҚАДРШИНОСӢ ДАР ҶУМҲУРИИ СОҲИБИСТИҚЛОЛИ ТОҶИКИСТОН

Сарфи назар аз душвориҳои давраи гузариш дар Тоҷикистони соҳибистиклол шаклу усулҳои муфиди баланд бардоштани мақоми шахс ва ҳавасмандии он пайдо гардидаанд. Бо тӯфайли муайян шудани ҷоизаҳои ба номи устод Рӯдакӣ, Абӯали Ибн Сино, Исмоили Сомонӣ сафи эҷодкорон, хусусан аз ҳисоби ҷавонон сол то сол афзуда истодааст.

Дар ҷумҳури низ дигар шаклҳои муфиди кадршиносии шаҳрвандон вучуд дорад. Аз ҷумла, кормандони соҳаи илму фарҳанг, пешқадамони соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ мунтазам бо унвонҳои фахрӣ, ордену медалҳо ноил мегарданд. Муҳимии қор аз он иборат аст, ки чунин ҳавасмандӣ ба синну сол вобаста набуда, пеш аз ҳама ба натиҷаи кори пурсамари илмӣ-эҷодӣ ва меҳнати пурсамари шахс вобаста аст. Хушбахтона ҳар сол дар арафаи ҷашни соҳибистиклолият бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов даҳҳо намояндагони соҳаҳои гуногуни илму фарҳанг барои меҳнати ҳалолу, кори илмию эҷодӣ соҳиби унвони «Арбоби илм ва техникаи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Корманди шоистаи Тоҷикистон» ва ғайра мегарданд.

Таъсис дода шудани унвони баланди “Қаҳрамони Тоҷикистон” шаҳодати тантанаи соҳибистиклолии ҷумҳури буда, дорои аҳамияти таърихӣ аст. Аз ҷиҳати маънавӣ ҳавасманд намудани шаҳрвандон яке аз омилҳои муҳими пешравии ҷомеа

ва дар рӯхи ватандӯстӣ тарбия ёфтани онҳо мебошад. Ин унвон аллакай ба шаш нафар шахсоне дода шудааст, ки хизмати онҳо дар назди халқи тоҷик, дар таъсис ва пешрафти Ҷумҳурии Тоҷикистон хело бузург аст. Мо фахр мекунем, ки аввалинҳо шуда бо ин унвони баланд Садриддин Айнӣ, Бобочон Гафуров, Эмомалӣ Раҳмонов, Мирзо Турсунзода, Нусратулло Махсум ва Шириншох Шохтемур мушарраф гардидаанд.

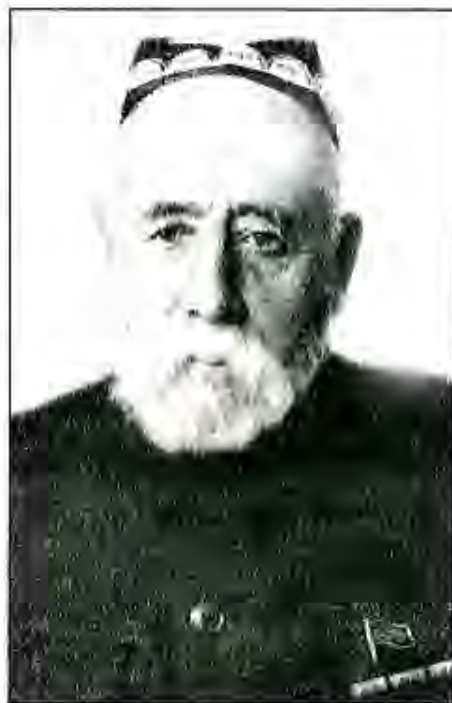
Қаҳрамони Тоҷикистон

Барои хизматҳои бузург ва фидокориҳо дар поягузори истиқлолияти Тоҷикистон, инкишофи тамаддун ва худшиносии миллӣ бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов аз 8 сентябри соли 1997 ба фарзанди бошарафи халқи тоҷик Садриддин Айнӣ унвони оли «Қаҳрамони Тоҷикистон» дода шудааст.

САДРИДДИН АИНИ

Садриддин Саидмуродзода 15 апрели соли 1878 дар деҳаи Соктараи тумани Гичдувони аморати Бухоро дар оилаи деҳқон таваллуд ёфта, 15 июли соли 1954 дар шаҳри Душанбе вафот кардааст. Ӯ асосгузори адабиёти Шӯравии тоҷик, аввалин Президенти Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Барои эҷодиёти илмӣ Садриддин Айнӣ соҳиби унвони доктори илми филология, академик ва Ходими хизматнишондодаи илми Ҷумҳурии Тоҷикистон гардидааст.

С. Айнӣ чӣ дар назм ва хусусан дар наср куваозмоӣ карда асарҳои пурмазмунро офарид, ки онҳо инчунин дар шакли “Куллиёт” ва мунтахаботи шашҷилда ба забонҳои ўзбекӣ ва русӣ чоп шудаанд. Ӯ як силсила асарҳои таърихӣ навиштааст, аз ҷумла “Таърихи амирони манғитияи Бухоро”, “Қаҳрамони халқи тоҷик Темурмалик”, “Исёни Муқаннаъ” ва ғайра, ки дар онҳо таърихи халқамон ҳолисона баён ёфтааст. Инчунин бо туфайли нашри очерку рисолаҳои бахшида ба Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Абӯали Ибни Сино, Восифӣ, Саъдӣ, Бедил, хусусан ба ҷони

*Қаҳрамони
Тоҷикистон, аввалин
Президенти Академияи
илмҳои Тоҷикистон
Садриддин Айнӣ*

“Намунаи адабиёти тоҷик” дар назди ҷаҳониён исбот кард, ки халқи тоҷик аз замони қадим арзи вучуд дошта, дорони анъанаву фарҳанги бой буда, дар тамаддуни ҷаҳонӣ мақоми хосае дорад.

Ҳамин тавр, дар шароити мураккаби солҳои 20-ум С. Айнӣ саҳми арзандаи худро дар пайдориву инкишофи забони тоҷикӣ, фарҳанги миллӣ гузошта, дар ташкилҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳиссагузор мебошад.

Бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов 8 сентябри соли 1997 барои хизматҳои бузург ва фидоқориҳо дар поягузорию истиқлолияти Тоҷикистон, инкишофи тамаддун ва худшиносии миллӣ ба фарзанди бошарафи халқи тоҷик Бобоҷон Ғафуров унвони олии «Қаҳрамони Тоҷикистон» дода шудааст.

БОБОҶОН ҒАФУРОВ

Академик Бобоҷон Ғафуров 31 декабри соли 1908 дар деҳаи Исфисори ноҳияи Хучанд дар оилаи боғбон, ҳунарманди қарбосбоф, қорғари роҳи оҳан таваллуд ёфта, 12 июли соли 1977 аз олам ҷашм пӯшидааст. Дар ташаккули Бобоҷон Ғафуров чун инсонӣ қомилу ҳоксор, ватандӯст, интернационалист, олимӣ нуқтасанҷ оилаи меҳнатдӯст ва хусусан модари маърифатпарвари ӯ шоира Розия Озод таъсири мусбӣ расондааст.

Давраи ҷавонии ӯ дар вазъияте мегузашт, ки ҷараёни сиёсӣ-иртиқоии туркпарастон (пантуркистҳо) вучуд доштани халқи тоҷикро инқор карда, Осиеи Миёнаро ба империяи “Туркияи бузург” пайваस्त қардани буданд.

Ғаъолияти илмӣ-эҷодии Б. Ғафуров дар шароите оғоз гардид, ки дар афкори ҷамъиятӣ бояд исбот карда мешуд, ки халқи тоҷик бо меҳнати шоёнаш дар тамаддун аз давраҳои қадим маълум ва машҳур аст. Бинобар он академик Б. Ғафуров чун фарзанди фарзонаи миллат, дар назди худ вазифа гузошт, ки дар асоси сарчашмаҳои инқорнашаванда маҳкем халқи хешро дар

*Қаҳрамони Тоҷикистон,
академик
Бобоҷон Ғафуров*

тамаддуни ҷаҳонӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок намояд. Ҳанӯз дар солҳои 30-ум Б. Ғафуров ба омӯхтани таърихи халқи тоҷик шурӯъ намуда, соли 1941 дар мавзӯи “Таърихи тариқати исмоилия аз ибтидои асри XIX то ҷанги якуми ҷаҳон” рисолаи номзадӣ ва 25-уми феврالی соли 1952 рисолаи докториро дар мавзӯи “Таърихи халқи тоҷик” бомуваффақият ҳимоя кардааст.

Яке аз хизматҳои бузурги аллома Б. Ғ. Ғафуров дар соҳаи илм аз он иборат аст, ки вай концепсияи методологӣ ва назариявии таърихро, дар мисоли таърихи халқи тоҷик қор карда баромадааст.

Академик Б.Ғафуров соҳиби қариб 400 асару мақолаҳо оид ба таърихи халқи тоҷик ва таърихи умумиҷаҳонӣ мебошад, ки дар нашрияҳои гуногуни дунё ҷоп шудаанд. Танҳо ба навиштани “Тоҷикон” зиёда аз 30-соли умрашро бахшида ӯ асаре офарид, ки он аз тарафи тоҷику тоҷикистонӣҳо барҳақ яке аз китобҳои аср шинохта шудааст. Асарҳои ӯ бо забонҳои гуногун дар Дехлӣ, Берлин, Рим, Техрон, Пекин, Афина, Кобул, Париж, Қароҷӣ, Варшава ва ғайра бо нусхаи зиёд ба таърих расидаанд.

Барои фаъолияти баланди илмӣ чандин донишгоҳҳо ва академияҳои хориҷӣ ба ӯ унвони фахрии докторӣ дода, аъзои академия интихоб кардаанд. Аз ҷумла, ӯ доктори фахрии Донишгоҳи Техрон (1973), Донишгоҳи Олигархи Ҳиндустон (1970) ва аъзои хориҷии академияи илм ва санъати Босния ва Герцеговина (с. 1973) интихоб гардидааст.

Фаъолияти илмии Б. Ғафуров гуногунҷабҳа буда, ӯ дар солҳои 60–70-ум доир ба таърихи қадим, таърихи асримиенагии Шарқ, масъалаҳои ҳаракатҳои миллӣ–озодихоҳии халқҳо ва сиёсати байналхалқии ИҶШС як силсила асарҳо таълиф намудааст.

Академик Б. Ғафуров дар вазифаи директори Институти шарқшиносии Академияи илмҳои ИҶШС (1956–1977) қор карда, ба омӯхтан ва интишори таърихи мамлакатҳои шарқ диққати махсус додааст. Бо ташаббус ва зери таҳрири ӯ танҳо бо забонҳои англисӣ қариб 30 асар дар мавзӯҳои муҳими таърихи мамлакатҳои шарқ нашр гардидааст.

Профессор Б.Ғ. Ғафуров мактаби калон ва эътирофшудаи шарқшиносонро асос гузошт. Бо туфайли фаъолияти илмӣ–ҷамъиятии ӯ дар байни Ҷумҳурии Иттифоқи Шӯравӣ ва хусусан мамлакатҳои шарқ муносибати мӯътадили тичоратӣ–фарҳангӣ ба амал омад.

Академик Бобочон Ғафуров натавон ба олимони тоҷик буд, балки ӯро дар миқёси ҷаҳон, хусусан дар шарқ, хуб мешинохтаанд ва

хурмат мекарданд. Шоири машҳури Покистон Файз Аҳмад Файз соли 1978 кабри Б. Гафуровро зиёрат карда чунин гуфта буд: «Ин фарзанди бузурги тоҷик дар асл фарзанди бузургтарини Машриқ мебошад.»

ҚАРОРИ

МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ОИДИ САРФАРОЗ ГАРДОНИДАНИ РАҲМОНОВ Э.Ш. – ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БО УНВОНИ ОЛИИ «ҚАҲРАМОНИ ТОҶИКИСТОН»

Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад: Раҳмонов Эмомалӣ Шарифович – Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои қорнамоиҳои беназир дар роҳи истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ, демократикунонии ҷомеа, таъмини тамомияти арзӣ, пойдории давлат ва хизмати содиқона ба халқ, бо унвони олии «Қаҳрамони Тоҷикистон» сарфароз гардонида шавад.

*Раиси Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон С. Раҷабов, ш.
Душанбе, 11 декабри соли 1999 №923*

*Қаҳрамони
Тоҷикистон,
Президенти Ҷумҳурии
Эмомалӣ Раҳмонов*

РАҲМОНОВ ЭМОМАЛӢ

Эмомалӣ Шарифович Раҳмонов 5 октябри соли 1952 дар ноҳияи Дангара дар оилаи деҳқон таваллуд шудааст. Падар ва модар фарзандони худро, аз ҷумла Эмомалӣ Шарифовичро, дар рӯҳияи меҳнатдӯстӣ, садоқат ба Ватан, инсондӯстӣ ва хоксорӣ тарбия кардаанд.

Фаъолияти меҳнатиро Эмомалӣ Шарифович соли 1971 ҳамчун электрики заводи равғанкашии ш. Қӯрғонтеппа саркарда, сипас ба сафи қувваҳои бахрӣ даъват шуда, хизматро дар Шарки Дур ба итмом расонидааст. Баъди бозгашт дар совхозӣ ба номи Ленин ба кор даромада, соли 1982 шӯъбаи ғоибонаи факул-

таи иқтисодии Донишгоҳи давлатии Тоҷикистонро бомуваффақият хатм намудааст.

Ҳамин тавр, фаъолияти меҳнатиро Э.Ш. Раҳмонов аз вазифаи коргар оғоз карда, раиси иттифоқи касабави совхозии ба номи Ленин ва сипас директори он шуда кор кардааст. Фаъолияти ҷамъиятӣ-сиёсии Э.Ш. Раҳмонов аз вақти дар интихобот ғалаба намуда, депутати Шӯрои Олии РСС Тоҷикистон интихоб шуданаш оғоз гардид.

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Тоҷикистон (даъвати дувоздаҳум) ба вазифаи сардори давлат Э.Ш. Раҳмоновро интихоб намуд ва ҳаёт исбот кард, ки чунин қарор дуруст будааст. Аминбари ҳамон Иҷлосияи таърихӣ ӯ савганд ёд карда буд, ки таъмоми қувваи худро баҳри хотима додани ҷанги шаҳрвандӣ, таъмини сулҳ, ваҳдат ва ба Ватан баргардонидани тамоми гурезаҳо дарег намерад. Президент Э.Ш. Раҳмонов ба ваъдаи додан худ вафо кард.

Имрӯзҳо зер сарвари ӯ дар ҷумҳуриамон ислоҳоти сиёсӣ, иҷтимоӣ иқтисодӣ, фарҳангии маънавӣ татбиқ гардида, торафт обрӯ ва нуфузи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар миқёси байналхалқӣ баланд шуда истодааст.

Бо ташаббуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов як силсила тадбирҳо андешида шуданд, ки онҳо барои таъмини сулҳ ва ваҳдат мусоидат меkunанд. Барномаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва умуман тафаккури нав оид ба сиёсати байналхалқӣ, дар нутқҳои Президенти мамлакат Э.Ш. Раҳмонов аз минбари баланди Созмони Милали Муттаҳид ва дигар форумҳои байналхалқӣ баён ёфтаанд.

Мо бо камали мамнуният қайд карда метавонем, ки Э.Ш. Раҳмонов ҳамчун сардори давлат ва сиёсатмадори варзида тавонист Тоҷикистони азизро дар миқёси байналхалқӣ муаррифӣ намуда, обрӯи онро боз ҳам баланд бардорад. Тоҷикистон чун ҷузъи ҷудонопазири ҷомеаи ҷаҳонӣ эътироф гардид.

Қайд кардан ҷои астам, ки проблемаҳои асосии қарни XXI-уми Тоҷикистон ва роҳҳои ҳалли онҳо ба тариқи мушахасс дар китоби бисёрҷилдаи ӯ «Тоҷикистон: даҳ соли истиқлолият, ваҳдати миллӣ ва бунёдкорӣ» ва асари илмӣ он «Тоҷикон дар оинаи таърих» равшан баён ёфтаанд. Хусусан дар китоби «Тоҷикон дар оинаи таърих» масъалаҳои методологӣ, назариявии таърихи халқи тоҷик таҳлил гардидаанд, ки онҳо дар худшиносии халқи ҳеш кӯмаки амалӣ хоҳанд расонд.

Хизматҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов дар миқёси байналхалқӣ низ кадршиносӣ ёфтаанд. Дар ин бора узви фахрӣ ва профессори ифтихории фалсафии Академияи умумичаҳонии тиб интихоб шудани ӯ шаҳодат медиҳад. Э.Ш. Раҳмонов барои хизматҳои шоён дар роҳи таҳкими сулҳ ва саҳми арзанда дар пешрафти илм бо ситораи тиллоии Альберт Швейсер мукофотонида шудааст.

Корпуси Байналхалқии сулҳ соли 2000-ум саҳми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмоновро дар таъмини сулҳ ба назар гирифта, ӯро бо Ҷоизаи байналхалқии сулҳ мушарраф гардонд.

Дар фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов аз 7 майи соли 2001 омадааст: Барои хизматҳои бузург ва матонат дар бунёди пояҳои истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инкишофи адабиёт, фарҳанг ва тарғиби гоҷаҳои сулҳ, дӯстии халқҳо ва густариши нуфузи байналхалқии Тоҷикистон, ба фарзанди шарафманди халқи тоҷик Мирзо Турсунзода унвони «Қаҳрамони Тоҷикистон» дода шавад.

МИРЗО ТУРСУНЗОДА

*Қаҳрамони Тоҷикистон,
академик, Шоири халқии
Тоҷикистон
Мирзо Турсунзода*

Мирзо Турсунзода 2 майи соли 1911 дар деҳаи Қаратоғ таваллуд ёфта, 24 сентябри соли 1977 вафот кардааст. Ӯ пас аз хатми дорулмуаллимини Тошканд (с. 1930) дар вазифаҳои гуногун: рӯзноманигор, мутасаддӣ соҳаи адабиёту санъати ҷумҳурӣ ва солҳои тӯлонӣ раиси Правлениаи Иттифоқи нависандагони Тоҷикистонро ба ӯҳда дошт.

Фаъолияти эҷодӣ, илмӣ ва ҷамъиятии ӯ борҳо кадр шудааст. Соли 1961 Мирзо Турсунзода Шоири халқии Тоҷикистон ва соли 1967 ба унвони Қаҳрамони Меҳнати Сотсиалистӣ мушарраф гардид. Аз рӯзҳои аввали ташкилҳои Академияи илмҳои Тоҷикистон (с. 1951) ӯ аъзои ҳақиқии он буд.

Мирзо Турсунзода барои эҷодиёти пурмаҳсули худ бо чоизаҳои гуногун: Лауреати мукофотҳои давлатии ИҶШС (с. 1948), Ленинӣ (с. 1960), Лауреати мукофоти давлатии РСС Тоҷикистон ба номи Рӯдакӣ (с. 1963), Лауреати мукофоти байналхалқии Чавоҳирлол Нехру (с. 1968) ва ғайраҳо ноил гардидааст.

Академик Мирзо Турсунзода чун ходими ҷамъиятӣ натавонанд дар ҷумҳурӣ ва собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ, балки инчунин дар миқёси байналхалқӣ машҳур гардида, муборизи ҳақиқии тантанавии сулҳ, ҳаёти осоишта ва дӯстии байни халқҳои ҷаҳон мебошад.

Мирзо Турсунзода мисли устодон С. Айнӣ ва Б. Ғафуров исбот намуд, ки тоҷикон қадимтарин халқи сарзамини Осиёи Миёна буда, дар тамаддуни ҷаҳонӣ саҳми арзанда доранд. Ӯ дар вақти сафарҳои сершумори худ ҳамчун раиси Комитети Шӯравии яқдили мамлакатҳои Осиё ва Африка бо ифтихор ҳудро ҳамчун намоёнҳои миллати тоҷик муаррифӣ менамуд. Бо тӯфайли фаъолияти бевоситаи устодон Мирзо Турсунзода, Б. Ғафуров Тоҷикистонро, хусусан дар Осиёю Африка хеле хуб мешинохтагӣ шуданд.

Эҷодиёти Мирзо Турсунзода гуногунранг, пурмазмун буда, шеърҳои дostonҳо, драмаҳо ва мақолаҳои публицистӣ илмиаш мардумро дар рӯҳияи меҳнатдӯстӣ, ватандӯстӣ, маданияти баланди умумӣ ва сиёсӣ тарбия мекунад. Аз рӯи асарҳои ӯ фильмҳои бадеӣ: “Ҳасани аробакаш”, “Бо амри дил”, “Субҳи Ганг” ба навор гирифта шудаанд.

Шеърҳои сершумори Мирзо Турсунзода дар Куллияти чорчилдааш (солҳои 1971–1985) гирд оварда шуда, мавзӯҳои гуногуни актуалӣ дар бар мегиранд. Масалан, дар васфи қонуни духтарони тоҷик, ки пеш аз вафоташ шеърҳои: “Бӯи гул ояд аз ӯ”, “Зан посбони оташ аст”, “Дарди ман боло гирифт” ва ғайраро навишта, симои зани озоди тоҷикро тараннум кардааст.

Роҳи пурбаракати тайкардаи Қаҳрамони Тоҷикистон Мирзо Турсунзода барои ҳар як шаҳрванди ҷумҳурӣ, хусусан насли наврас ибратбахш мебошад. Онҳо имрӯз метавонанд мисли устод саҳми арзандаи худро дар пешрафти Ҷумҳурии соҳибистиклоли азизи худ гузоранд.

НУСРАТУЛЛО МАХСУМ (Лутфуллоев Нусратулло)

Дар Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов аз 27 июни соли 2006 қайд шудааст, ки барои фаъолияти бунёдкоронаи давлатдорӣ ва хизматҳои бузург дар поягузориҳои истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фарзанди барӯманди халқи тоҷик Нусратулло Махсум (Лутфуллоев Нусратулло) унвони олии «Қаҳрамони Тоҷикистон» дода шавад.

Қаҳрамони Тоҷикистон, Нусратулло Махсум

Нусратулло Махсум 1 июли соли 1881 дар деҳаи Чашмаи Қизилбеки ноҳияи Рашти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар оилаи деҳқон таваллуд ёфтааст. Барои беҳтар намудани ҳаёти иқтисодии оилашон ва шинос шудан бо вазъияти иҷтимоию сиёсии дигар мавзехои Осиеи Марказӣ чун коргар дар яке аз корхонаҳои Қуқанд аз соли 1895 то 1906 кор мекунад. Аммо барои дар ҳаракати коргарӣ иштирок кардани аз кор ронда мешавад. Ӯ ба зодгоҳаш баргашта, то сарнагун шудани аморати Бухоро (с.1920) дар заминҳои боён ба деҳқонӣ машғул мешавад.

Нусратулло Махсум хусусан ҳангоми мардикориаш бо шахсиятҳои пешқадам ва инқилобчӣ шинос шуда, савияи умумӣ-сиёсии худро баланд намуда, баҳри дигаргун гардидани ҳаёти ҷамъиятӣ ва барпо кардани давлатдорӣ халқи тоҷик тамоми ҳастии худро мебахшад. Ӯ яке аз фаъолтарин шахсонест, ки дар барпо ва мустаҳкам намудани Ҳокимияти Шӯравӣ дар Тоҷикистон саҳми арзанда гузоштааст.

Солҳои 20-30-юм Нусратулло Махсум дар вазифаҳои муҳими давлатӣ: намояндаи КИМ-и Ҷумҳурии Халқии Шӯравии Бухоро оид ба корҳои Бухорои Шарқӣ, аъзои Комиссия Ҷавкуллодаи диктатории КИМ-и РХШБ оид ба корҳои Бухорои Шарқӣ, Раиси Комитроияи вилояти Фарм кор карда буд. Ӯ аввалин Раиси ҳукумати Ҷумҳурии Мухтори Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон буда, солҳои 1929-1933 сарвари КИМ-и ҶШС Тоҷикистонро ба ӯҳда дошт.

Ҳамин тавр, Нусратулло Махсум дар солҳои барои халқи тоҷик хеле мураккаб дар вазифаҳои муҳими давлатӣ фаъолият карда, барои ташкили Ҷумҳурии мухтор ва Иттифоқи Тоҷикистон саҳми калон гузоштааст.

Ӯ чун фидои миллат дар давлатдории тоҷикон, тантанаи ваҳдати миллӣ, ба Ватан баргардонидани фирориёни тоҷик аз Афғонистон, ташкили муҳоҷирати деҳқонони кӯҳистон барои аз худ кардани заминҳои бекорхобидаи водиҳо, амалан озод намудани зани тоҷик ва ғайра саҳми арзанда гузоштааст.

Мутаассифона, душманон муваффақиятҳои халқи тоҷикро дар роҳи эҳё ва ташкил додани Ҷумҳурии иттифоқӣ, сохтмони ҷомеаи нав дида натавониста сарварони давлат, аз он ҷумла Нусратулло Махсумро ба ҷазои сиёсӣ гирифтанд. Хушбахтона, ҳақиқат ғалаба кард ва номи неки бегуноҳ ҷазодидигон барқарор гардид. Бо туфайли соҳибистиқлол гардидани Тоҷикистон Нусратулло Махсум низ ба унвони баланди мамлакат – «Қаҳрамони Тоҷикистон» мушарраф гардид.

ШИРИНШОҲ ШОҲТЕМУР

Бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш.Раҳмонов аз 27 юни соли 2006 Шириншоҳ Шохтемур фарзанди барӯманди халқи тоҷик барои фаъолияти бунёдкоронаи давлатдорӣ ва хизматҳои бузург дар поягузориҳои истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо унвони оли «Қаҳрамони Тоҷикистон» сарфароз гардид.

*Қаҳрамони Тоҷикистон,
Шириншоҳ Шохтемур*

Шириншоҳ Шохтемур соли 1899 дар деҳаи Поршневи Вилояти Мухтори Бадахшони Кӯҳӣ дар оилаи деҳқони камбағал таваллуд ёфтааст. Ӯ чун коргар солҳои 1914-1919 дар корхонаҳои Тошканд меҳнат карда, бо шахсони пешқадами фарҳангӣ ва ҷамъиятӣ шинос шуда, савияи умумӣ ва сиёсии худро баланд мекунад. Фаъолияти давлатии ӯ соли 1920 дар ш. Хучанд ҳамчун корманди идораи тақсими озуқа оғоз ёфта, баъди як сол дар ҳайати Комиссияи ҳарбии сиёсӣ ба Бадахшон фиристода мешавад.

Солҳои 1921-1923 Шириншоҳ Шохтемур дар вазифаи Раиси Комитети инқилобӣ ва Раиси Комиссияи ҳарбии сиёсӣ кор кардааст. Солҳои 1923-1924 ӯ дар идораҳои баландмақоми хизби коммунистии Туркистон кор карда, аз соли 1929 то соли 1932 вазифаи котиби дуюми КМ хизби коммунистии Тоҷикистонро иҷро намудааст.

Шириншоҳ Шохтемур баъди хатми Университети коммунистии меҳнатқашони Шарқ солҳои 1933-1937 вазифаи Раиси КИМ-и ҶШС Тоҷикистонро иҷро мекунад.

Омӯхтани сарчашмаҳо шаҳодат медиҳанд, ки Шириншоҳ Шохтемур шахси принципнок, ростқавл, меҳнатдӯст, ватандӯст буда, баҳри ободии Тоҷикистони азиз хизмати босазо намуда, дар инкишофи ҳаёти хоҷагӣ, фарҳангӣ ва тарбиявии ҷумҳурӣ хиссагузор мебошад. Ӯ дар пурқувват намудани ташкилотҳои сиёсӣ чамбиятӣ, тайёр кардани кадрҳои болаёқати миллий саҳми калон гузоштааст.

Танҳо дар даврони Тоҷикистони соҳибистиқлол хизматҳои Шириншоҳ Шохтемур қадрдонӣ шуда, ӯ бо унвони «Қаҳрамони Тоҷикистон» ноил гардид.

САРЧАШМА ВА МАВОДИ ИЛОВА

ПАЁМИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН Э.Ш. РАҲМОНОВ БА МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН АЗ 16 АПРЕЛИ СОЛИ 2005

...Рушди ҳамаҷонибаи ҷомеа ва умуман ояндаи кишвар аз вазъи соҳаи маориф вобаста аст. Аз ин рӯ, Ҳукумати Тоҷикистон илму маорифро ҳамчун захираҳои стратегии пешрафти кишвар арзёбӣ мекунад ва барои маърифатнокии аҳолии мамлакат ва тадриҷан беҳтар намудани аҳволи иҷтимоии қормандони соҳаи илму маориф мунтазам тадбирҳои зарурӣ меандешад ...

Садои мардум. – 2005. – 19 апрел.

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

«Дар бораи сиёсати давлатии ҷавонон» (13 март соли 1992)

Қонун тартиби ба амал баровардани сиёсати давлатии ҷавононро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, муносибатҳои давлат, ташкилотҳои ҷавонон ва шаҳрвандони ҷавонро танзим мекунад, барои инкишофи қонунҳо ва амалиёти

Маҷлисиҳои маҳаллии вакилони халқ, ки бояд механизми таъбиқи сиёсати давлатии ҷавононро таъмин намояд, асоси ҳуқуқӣ мебошад ...

ТАБРИКОТИ **Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон** **ба ифтихори Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон**

Ҷавонони гиромӣ!

Шумо – насли ояндасозу бунёдкорро ба муносибати Рӯзи ҷашнатон, ки дар ҷомеаи Тоҷикистон ҳамчун рамзи ягонагии муттаҳидӣ, меҳру муҳаббат ва садоқату дӯстӣ эътибор пайдо намудааст, табрик мегӯям ...

Сиёсати давлатии ҷавонон яке аз рӯкҳои аввалиндарачаи сиёсати Ҳукумат ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад ва масъулият барои тақдирҳои ояндаи миллат, амнияти оромии давлат, эҳёи дурахшонтарин арзишҳои тамаддун ва фарҳанги бузурги ниёгони мо, бунёди давлати мутаракқӣ, ҳуқуқбунёд ва демократӣ ба дӯши ҷавонон вогузор аст ...

Э.Ш. Раҳмонов, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.
Ҷавонони Тоҷикистон. – 2005. – 20 май.

САВОЛҲО ВА СУПОРИШ:

Чаро мақоми фарҳанг дар Тоҷикистони соҳибистиклол меафзояд?

Мақсади ислоҳоти соҳаи маориф аз ҷиҳати иборат аст?

Камбудииҳои кори тарбиявии насли наврас аз ҷиҳати иборатанд?

Ходимони намоёни адабиёти давраи соҳибистиклолии Тоҷикистонро номбар кунед.

Муваффақиятҳо, душвориҳои соҳаи санъати касбӣ ва худфаъолиятро баён намоед.

Сабабҳои афзун гардидани мақоми зан дар Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистонро номбар кунед.

Мавзӯҳои барои навиштани реферат:

– Мақоми фарҳанг дар мустақам шудани соҳибистиклолии Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон.

– Ислоҳот дар соҳаи мактаби ҳамагонӣ.

– Илм дар Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон.

– Мақоми адабиёт дар тарбияи шахрвандон.

– Баланд бардоштани мақоми зан дар Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон.

БОБИ 10.
САҲМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР ИНКИШОФИ
ҶАҲОНИ ИМРӯЗА

1. АФЗУДАНИ МАҚОМ ВА САҲМИ ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН ДАР ҶАҲОНИ ИМРӯЗА

Баъд аз соҳибистиклол гардидани Тоҷикистон дар сиёсати байналхалқии ӯ давраи нав сар шуд. Ҷумҳурии Тоҷикистонро бисёр давлатҳои ҷаҳон шинохтанд ва бо ӯ муносибатҳои дипломатии худро барқарор карданд.

Дар асри XXI торафт мақоми тафаккури нави сиёсӣ афзуда, Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон дар татбиқи он фаъолона иштирок менамояд.

Маълум аст, ки танҳо дар асри XX инсоният ду ҷанги ҷаҳонӣ ва якчанд ҷангҳои маҳаллиро (локалиро) аз сар гузаронидааст. Ин ҷангҳо ба инсоният зарари калони моддӣ ва маънавӣ расондаанд. Танҳо дар рафти ҷанги дуюми ҷаҳон 60 миллион шаҳрвандон талаф ёфтанд. Аз Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фронтҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ 280 ҳазор сарбозон рафта, қариб 100 ҳазор фарзандони ҷумҳурӣ ҳалок гардидаанд. Ҷангҳо ба тамаддуни ҷаҳонӣ зарари калон расонда, хусусан ҳаёти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии мардумро ба муддати чандин солҳо ба ақиб партофтаанд. Аз ин лиҳоз мардуми пешқадами дунё кӯшиш мекунад, ки инсоният дар асри XXI ба ҷангҳои ҷаҳонӣ дучор нагардад.

Ҳамин тавр, дар асри навин мақоми тафаккури нави сиёсӣ боло гирифта, проблемаҳои зерин: манъи истехсол ва истифодаи силоҳи ҳаставӣ; ҳалли масъалаҳои экологӣ; таъмини беҳатарӣ, ҳифзи саломатии инсоният дар рӯи замин; мубориза бар зидди терроризм, экстремизм ва нашъамандӣ; начоти инсоният аз нарасидани маводи гизойӣ, хусусан ба нон ва оби тоза; барҳам додани маҳви бесаводӣ ҳаллу фасли худро ёфта истодаанд.

Тоҷикистони соҳибистиклол тасмим гирифтааст, ки дар қарни XXI дар татбиқи консепсияи тафаккури нави сиёсӣ мунтазам мубориза барад.

Саҳми Тоҷикистон дар таъмини сулҳи ҷаҳонӣ

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо бисёр давлатҳои ҷаҳон муносибати сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиро мустақкам

карда истодааст. Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20

апрели 2006 чунин омадааст: «Мо дар таҳия ва татбиқи стратегияи комплексӣ ва санчидаи сиёсати хориҷӣ дар даврони истиқлол, бахусус солҳои охир ин тамоюлоту равандҳо ва ҷиҳатҳои дигари муҳими ҷаҳони дар ҳоли тағйиру таҳаввули бо-суръатро мадди назар доштем ва пайваста кӯшиш кардем, ки манфиатҳои стратегӣ ва ҷории Ватан ва мардуми худро дар ҷаҳорҷӯби сиёсати «дарҳои кушода» дар сатҳи шоиста таъмин намоем.»

Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали соҳибистиқлол гаҷтанаш мунтазам барои нигоҳ доштани сулҳ дар рӯи замин фаъолона мубориза мебарад. Кишвари соҳибистиқлоли мо ҳучҷатҳои аз тарафи созмонҳои байналхалқӣ ва давлатҳои ҷаҳон оид ба таъмини сулҳу бехатарии мамлакатҳо қабулшударо эътироф ва дастгирӣ мекунад. Чунончӣ, Ҷумҳурии Тоҷикистон ба раванди Хелсинки ҳамроҳ шуда, акти хотимавии Ҷаласаи амният ва ҳамкориро имзо намудааст. Ҳамин тавр, Тоҷикистон имрӯз имконияти ҳамкориҳои фаъолона ва баробарҳукуқи байналмилалӣ дорад.

Соли 1992 Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзои Созмони Милали Муттаҳид (СММ) ва дигар созмонҳои байналхалқӣ гардида, дар роҳи ҳалли дурусти проблемаҳои актуалии ҷаҳон саҳм гузошта истодааст. Дар ин хусус ташаббусҳои наҷиби ҷумҳуриамон шаҳодат медиҳанд, ки аз тарафи созмонҳои байналхалқӣ маъқул гардидаанд. Масалан, Созмони Милали Муттаҳид ташаббуси Тоҷикистонро оиди эълон намудани «Соли – оби тоза» ва Даҳсолаи байналалқии амалиёти «Об барои ҳаёт» (солҳои 2005-2015) маъқул донист.

Президенти Ҷумҳур Э.Ш. Раҳмонов аз минбари баланди ҷаласаи СММ борҳо баромад карда, тақлифҳои муфидро оиди ҳалли проблемаҳои глобалӣ пешниҳод намуд. 14 сентябри соли 2005 дар саммити СММ, ки дар ш. Нью-Йорк барпо гардид, Э.Ш. Раҳмонов баромад карда, тақлифи муфидро оиди дар соли 2010 дар ш. Душанбе гузаронидани Форуми байналхалқӣ барои ҳалли масъалаи оби тоза пешниҳод намуд ва дар хусуси мубориза бар зидди терроризм, экстремизм, нашъафурӯшӣ, одам-фурӯшӣ ва ғуломдорӣ муосир суҳаронӣ кард.

Президенти мамлакат Э.Ш. Раҳмонов аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қатори 63 давлати ҷаҳон яке аз аввалинҳо шуда ба Конвенсияи байналхалқии мубориза бар зидди терроризм имзо гузошт.

Ҷумҳурии соҳибистиқлоли Тоҷикистон имрӯз аъзон бештар аз 20 ташкилоти байналхалқӣ мебошад. Аз ҷумла, Тоҷикистон

бо Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Европа (САҲЕ), Ташкилоти Конфронси Исломӣ (ТКИ), Фонди байналмилалии асър (ФБА) ва дигар ташкилотҳо алоқаи зич дорад. Бештар аз 50 ташкилоти байналмилалӣ бо Тоҷикистон робита барқарор кардаанд. Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчун субъекти байналхалқӣ, сиёсати сулҳ-парваронаро дастгирӣ намуда, бар зидди озмоиши яроқи ҳаставӣ баромад мекунад. Дар микёси байналхалқӣ Тоҷикистон саҳми худро дар тоза нигоҳ доштани табиат гузошта, паҳн гардидани маводҳои нашъамандиро маҳкум мекунад. Барномаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва умуман тафаккури нав оид ба сиёсати байналхалқӣ, махсусан дар нутқҳои Президенти мамлакат Э.Ш. Раҳмонов аз минбари баланди Созмони Милали Муттаҳид ифода ёфтаанд.

Тоҷикистони соҳибистиклол чун аъзои комилҳукуки Созмони Милали Муттаҳид ҷангҳои маҳаллиро маҳкум карда, баҳри пойдеории сулҳ дар тамоми ҷаҳон баромад мекунад. Бо қарори ЮНЕСКО сентябри соли 2004 ҷоизаи «Шаҳри сулҳ» ба пойтахти Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Душанбе суоприда шуд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ: истехсол накардани яроқи ядрӣ; ҳомӯш кардани оташи ҷангҳои маҳаллӣ, минтақавӣ ва ғайра саҳм гузошта истодааст. Ҷангоми сафари расмӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ба Ҷумҳурии Исломи Афғонистон 27-28 апрели соли 2005 дар мулоқот бо устодону донишҷӯёни Донишгоҳи Қобул ва олимону намояндагони фарҳанг оид ба ҷаҳонишавӣ чунин қайд кардааст: «Ҷаҳонишавӣ аз як тараф омили густариши равобити васеи халқҳо ва кишварҳо аз тариқи шабакаи фарогир ва амалан глобалии василаҳои иқтисодӣ, техникӣ, технологӣ, иттилоотӣ, дастёбӣ ба пешрафти навини башарӣ, сарфаҷӯии захираҳои ҳаётӣ, танзими беҳатарӣ, фаъолияти сатҳи минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ва падидаҳои дигари мусбат мегардад. Ҷамзамон бо ҷаҳонишавӣ раванди худшиносии пайгирии миллату халқҳо, фарҳангҳо, тамаддунҳо ва минтақаҳои бузурги таърихӣ ҷаҳон ҷараён дорад, ки дар оянда мӯчиби таҳаввулоти амиқ хоҳад гардид.»

Ҷумҳурии мо чун аъзои Форуми Шанхай баҳри таъмини сулҳ дар Осиё низ саҳми босазо мегузорад.

Имрӯз мо ба камоли мамнуният қайд карда метавонем, ки Э.Ш. Раҳмонов ҳамчун сиёсатмадори варзида тавонист Тоҷикистони азизро дар микёси байналхалқӣ муаррифӣ намуда, обрӯи онро боз ҳам баланд бардорад. Хушбахтона, ҳоло роҳи

таҷрибаи таърихии сулхи тоҷикон дар миқёси байналхалқӣ, эътироф шудааст.

2. РОБИТАҲОИ ИҚТИСОДӢ, ИҶТИМОӢ ВА ФАРҲАНГӢИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БО ДАВЛАТҲОИ ХОРИҶӢ

Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали ташкилѐбиаш дар асоси принципҳои баробархуқуқӣ, бо назардошти манфиатҳои миллӣ баҳри рушди ҳаёти иқтисодӣ, фарҳангӣ бо кишварҳои хориҷи дуру наздик ҳамкорӣ менамояд. Ин робитаҳо оиди масъалаҳои ҷирии гуманитарӣ, тиббӣ, барқарор ва ба қор даровардани объектҳои ҳаётан муҳим, яъне қорхонаҳо, ки маводи ниёзи мардумро истеҳсол мекунанд; хонаҳои истиқоматӣ, хатҳои оби ошомиданӣ; таъмини ҳуқуқ ва озодиҳои инсон мутобиқи принципҳои ҳуқуқи байналмилалӣ ва ғайра сурат гирифтаанд. Аз моҳи январӣ соли 2003 сар карда Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати дарҳои қушодро пеш гирифт ва дар натиҷа кишварҳои хориҷ дилпурона инвиститсияҳои худро дар соҳтмонҳои қалони саноатӣ, ГЭС-ҳо, роҳҳо, кӯпрукҳо ва ғайра гузошта истодаанд.

Сиёсати дарҳои қушод ба Тоҷикистон имконият медиҳад, ки давлатҳои хориҷӣ аз як тараф бо мо ҳамкориҳои муфиди иқтисодӣ баранд ва дар айни ҳол, мо ба Созмони умумиҷаҳонии савдо дохил шуда, ба раванди интегратсионии ҷаҳонӣ пайваست гардем.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ҳанӯз 16 мартӣ соли 2003 дар ш. Киото пешниҳод карда буд, ки «...дуруст мебуд, агар аз соли 2005 сар карда, Даҳсолаи байналмиллалӣ амалиёти «Об – барои ҳаёт» (солҳои 2005 – 2015) эълон карда шавад». Ва хушбахтона, ин ташаббус аз ҷониби Созмони Милалӣ Муттаҳид маҳкул доништа шуд. Бо мақсади татбиқи ин иқдоми нек 30-31 май соли 2005 дар толори «Кохи Ваҳдат» -и ш. Душанбе конференсияи байналмилалӣ оид ба ҳамкориҳои минтақавӣ дар ҳавзаҳои дарёҳои сарҳадгузар баргузор гардид. Конференсия барнома – тавсияҳои мушаххас оиди татбиқи Даҳсолаи байналмиллалӣ амалиёти «Об – барои ҳаёт»-ро қабул намуд.

Ҳоло зиёда аз 100 мамлақати хориҷӣ, аз ҷумла Русия, Эрон, Хитой, Корея, Қазоқистон, Ўзбекистон, Нидерландия, Шветсария, Туркия, Австрия, Литва, Британияи Кабир, ИМА, Олмон,

Нигерия, Япония ва дигар давлатҳо бо Тоҷикистон ҳамкорӣ до-ранд. Масалан, мутобиқи шартномаи байни Русия ва Тоҷикистон аз 16 октябри соли 2004 Федератсияи Русия инвеститсияҳои калон барои сохтмони ГЭС-и Сангтӯда, заводи нави алюминӣ ва ғайра чун намуд, ки кори он амалан оғоз ёфт. Русия дар тӯли панҷ соли наздик барои пешрафти иқтисодии Тоҷикистон 2 миллиард доллари амрикоӣ маблағ чун кардааст.

Солҳои охир робита ва ҳамкорӣ дар байни ҷумҳуриҳои Осиёи Марказӣ беҳтар гардида дар пешрафти ҳаёти иқтисодӣ тағйиротҳои мусбӣ дида мешавад. Барои ташкил намудани фазои ягонагии иқтисодии минтақа Созмони ҳамкорӣҳои Осиёи Марказӣ, ки ба он ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Тоҷикистон ва Русия дохил шудаанд, фаъолияти хуб нишон дода истодааст. 18 октябри соли 2004 дар ш. Душанбе мулоқоти сарони давлатҳои Созмон барпо гардид, ки дар он масъалаҳои зерин муҳокима шуданд: мустаҳкам намудани робитаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ фарҳангӣ, башардӯстона, мубориза бар зидди терроризм, экстремизм ва гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир. Аз рӯи масъалаҳои муҳокимашуда қарорҳои мушаххас қабул шуда, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов Раиси Шӯрои сарони мамлики узви Созмони ҳамкорӣҳои Осиёи Марказӣ интихоб гардид.

Бо тӯлаҳои пеш гирифта шудани сиёсати дурусти хориҷӣ Тоҷикистон имконият пайдо кард, ки бо мамлакатҳои мусулмонӣ муносибати хуб намуда, инвеститсияҳои онҳоро дар пешравии иқтисодии худ гузорад. Ба ин мисол шуда метавонад муносибати хуби иқтисодии байни Тоҷикистону Эрон. Ҷумҳурии Ислонии Эрон аллакай барои сохтмони туннели «Уштур» ва ГЭС-и Сангтӯда 250 миллион доллари ШМА чун кардааст.

Мувофиқи барномаи сиёсати хориҷии Тоҷикистон робита ва ҳамкорӣ бо мамлакатҳои тараққикардаи ҷаҳон низ дар назар дошта шудааст. Вале, мутаассифона, дар айни ҳол бештари давлатҳои Европавӣ Ғарбӣ мехоҳанд ба Тоҷикистон моли тайёро оварда, аз ҷумҳурии ашён хомро баранд. Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ба Маҷлиси Олӣ аз 16 апрели соли 2005 чунин омадааст: «Ҷанҳо дар соли 2004 соди-роти ашён хом аз Тоҷикистон ба Нидерландия 380 миллион доллар ва Шветсария 64 миллион долларро ташкил намуд. Аммо ҳамкорӣ ва кӯмаки давлатҳои зикршуда аз доираи харидории ашён хом берун намебарояд.»

Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути кушода шудани нақлиёти трансконтиненталӣ, хусусан истифодаи шоҳроҳи Абрешим аз як тараф ба давлатҳои Осиёи ҷанубӣ ва аз тарафи дигар ба кишварҳои Европайи ғарбӣ пайваст шуда, савдо ва ҳаёти иқтисодиро беҳтар хоҳад кард.

Тоҷикистони соҳибистиклол дар арсаи байналхалқӣ низ мустақилона робитаҳои фарҳангӣ мебарад. Маълум аст, ки робитаҳои фарҳангӣ яке аз шаклҳои муфиди ба ҳам наздикшавии байни миллатҳо, халқҳои ҷаҳон мебошанд.

Дар ибтидои асри XXI ин робитаҳо бо мамлакатҳои дуру наздики ҷаҳон дар самтҳои зерин: тайёр кардани мутахассисони баландихтисос аз байни ҷавонон; гузаронидани рӯз ва ҳафтаҳои фарҳангу санъат; иштирок дар спартакиаҳо, олимпиада ва ҳар гуна мусобиқаҳои варзишӣ байни давлатҳо; ширкат дар конференсияҳо, симпозиумҳои байналхалқӣ ва ғайра гузаронида шуданд. Масалан, ба варзишгарони Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо дар давраи соҳибистиклолӣ муяссар шуд, ки мустақилона дар ҳаракати варзишӣ, олимпиадаи давлатҳои мусулмон иштирок намоянд. Моҳи апрели соли 2005 дастаҳои варзишии Тоҷикистон дар олимпиадаи мамлакатҳои мусулмонӣ, ки дар Арабистони Саудӣ барпо гардида буд, иштирок намуда ба унвон ва тӯҳфаҳо ноил гардиданд.

Яке аз падидаҳои мусбӣи даврони соҳибистиклолият он аст, ки аз мамлакатҳои дуру наздик ба Ҷумҳурии Тоҷикистон зуд-зуд дастаҳои ҳунари ташриф оварда, таъби шаҳрвандонамонро шод мегардонанд. Танҳо солҳои 2004-2005 дар Тоҷикистон баромади дастаи ҳунарии Юлдуз Усмонова (Ўзбекистон), гурӯҳи Жасмин, Е. Петросян (Россия), артистони Ҷумҳурии Қирғизистон ва ғайра бомуваффақият гузаронида шуд.

Солҳои соҳибистиклолӣ ҳунарпешагони касбӣ ва фолклорию этнографии Тоҷикистон низ санъати волои худро дар кишварҳои ҷаҳон намоиш додаанд. Ансамбли «Лола» ҳунари хешро дар сатҳи баланд ба тамошоби-

*Ансамбли «Зебо».
Рӯзи Тоҷикистон дар ЮНЕСКО,
Париж, октябри 2005с.*

нони ш.Истамбули Ҷумҳурии Туркия намоиш дода, бо дастовардҳои назаррас ба Ватан баргашт.

Дар фестивали 19-уми байналмилалӣ «Баҳори апрел» (с.2002), ки дар ш. Пхеняни Ҷумҳурии Халқии Корея баргузор гардида буд, санъаткорони тоҷик иштирок намуда, дар байни хунарпешагони 46 давлати ҷаҳон ҷойҳои намоёнро ишғол карда, соҳиби ҷоми тиллоӣ ва нуқрагин гаштанд. Театри русии ба номи В. Маяковский дар фестивали театрҳои драматикӣ русии Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ва соҳили баҳри Балтика иштирок намуда, бонуваффақият баромад кард.

Соли 2005-ум санъаткорони ҷумҳурӣ дар Россия, Япония ва хусусан дар Париж ба муносибати Рӯзи Тоҷикистон дар ЮНЕСКО хунарнамоӣ карда, ҳамаро мафтун гардониданд. Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон тасмим гирифтааст мунтазам дар ҷорабиниҳои фарҳангии байналхалқӣ иштирок намуда, саҳми арзандаи худро дар минбаъд мустақкам шудани дӯстии байни халқҳо ва пойдории сулҳ дар рӯи замин гузорад.

Дабири Кулли ЮНЕСКО Коичиро Матсуура ба Президент Э.Ш. Раҳмонов медали тиллоӣ супурда истодааст. Париж, октябри 2005с.

Моҳи октябри соли 2005 Дабири Кулли ЮНЕСКО Коичиро Матсуура барои саҳми босазо гузоштан дар инкишофи муносибати фарҳангӣ, ҳифзу гиромидошти ёдгориҳои таърихӣ ва мавқеи дурбинонаи фарҳангпарварӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Шарифович Раҳмоновро бо медали тиллоӣ сарфароз гардонид.

Дар пешрафти фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон кишварҳои хориҷӣ низ саҳм гузошта истодаанд. Чунончӣ, Ҷумҳурии исломии Эрон барои мактабҳои ҷумҳурӣ китобҳои дарсӣ ва эҷодиёти чандин шоир ва нависандагонро ҷоп кардааст. Ҳатто ИМА китобҳои илмӣ олимони тоҷикро нашр намуда, дар назди музейи Метрополи Нью-Йорк намоиши «Тоҷикистони қадима»-ро таъкил додааст.

3. ЭҲЁ ВА ИНКИШОФИ РОБИТАҲОИ ТОЧИКИСТОНИ СОҲИБИСТИҚЛОЛ БО ТОЧИКОНИ БЕРУНМАРЗӢ

Бо туфайли ташкилѐбии Ҷумҳурии соҳибистиқлоли Тоҷикистон барои барқарор ва инкишоф додани равобит бо тоҷиконе, ки берун аз марзи ҷумҳурӣ зиндагӣ мекунанд, шароити хуб муҳайё гардид. Бо туфайли равобити байни ҳаммиллату ҳамзабонон дӯстӣ боз ҳам мустаҳкам гардида, ҳаёти фарҳангӣ ва иқтисодӣ густариш хоҳад ёфт.

Маълум аст, ки тоҷикон натанҳо дар сарзамини имрӯзаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, балки инчунин аз замонҳои қадим дар Афғонистон, Эрон, Покистон, Хитой, дар собиқ ҷумҳурияҳои Иттиҳоди Шӯравӣ, хусусан дар Ёзбекистон, Қирғизистон, Туркманистон ва ғайра истиқомат мекунанд.

Дар қарни XX низ аз ҳудуди Тоҷикистон ба кишварҳои хориҷии дур ва наздик як қисми тоҷикон кӯч бастанд. Бори аввал баъди инқилоби Октябр ва барпо гардидани Ҳокимияти Шӯравӣ дар сарзамини Осиёи Марказӣ баъзе сармоядорон, ҳодимони динӣ, онҳое, ки дар оппозитсия меистоданд ва аз сохтори нав норозӣ буданд, ба ҳудуди Афғонистон, Эрон, Хитой, Покистон, Ҳиндустон, Туркия, ҳатто ба Арабистони Саудӣ рафтанд.

Мутаассифона, дар натиҷаи тақсимои милли-худудии Осиёи Миёна баъзе ноҳия ва деҳотҳои тоҷикнишин дар ҳудуди дигар ҷумҳурияҳои Иттифоқӣ, ки ҳоло соҳибистиқлол гардидаанд, монданд.

Муҳочирати хеле калони аҳолии Тоҷикистон дар арафа ва рафти ҷанги шаҳрвандии солҳои 90-ум сурат гирифт. Шаҳрвандони ҷумҳурӣ ба ҷумҳурияҳои Ёзбекистон, Туркманистон, Қирғизистон, Қазоқистон, Россия ва ҳатто бо ҷунин мамлакатҳои дур ИМА, Исроил ва ғайра кӯч бастанд.

Албатта, дар роҳи баргардонидани шаҳрвандонамон ба Ватан зери сарвари Президенти Ҷумҳур Э.Ш. Раҳмонов корҳои наҷиб карда шуд ва кулли мардуми гуреза, инчунин як қисми муҳочирон ба Тоҷикистон баргаштанд. Вале сарчашмаҳои таърихӣ шаҳодат медиҳанд, ки тоҷикон, тоҷикзабонон ва собиқ шаҳрвандони ҷумҳуриамон бисёр мевоҳанд бо Тоҷикистон робитаи доимӣ дошта бошанд. Хусусан, баъд аз он, ки дар Тоҷикистон сулҳи бебозгашт, ваҳдат ва ягонагӣ ба амал омад, барои эҳё ва ривоҷи робитаҳои судманд бо тоҷикистониён шароитҳои хуб фароҳам омад.

Ҳамин тавр, агар то имзо гардидани сулҳи байни тоҷикон (27 июни соли 1997) робитаҳо дар сатҳи гузаронидани чорабиниҳои фарҳангӣ сурат гирифта бошанд, пас баъди имзои ҳуҷҷат оид ба сулҳ аҳдномаҳои дутарафа дар байни давлатҳо аз рӯи масъалаҳои иқтисодӣ, техникӣ ва ёрии гуманитариро тиббӣ сурат гирифта истодаанд.

Ҳоло дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкилотҳои сершумори ҷамъиятӣ созон ёфтаанд, ки онҳо робитаҳои доимӣ бо тоҷикистониҳои берунмарзӣ доранд. Дар ин бора, фаъолияти созонҳои зерин: «Ҷунбиши миллии Тоҷикистон» (9 ноябри соли 1996), «Ҷамъияти русҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» (1 октябри соли 1991), «Ҷамъияти ўзбекҳои Тоҷикистон» (30 март соли 1991), «Маркази ҷамъиятӣ – фарҳангии тотору бошқирҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дӯстлик» (16 майи соли 1992), «Ҷамъияти маданӣ – маърифатии гурҷиҳо «Сатвистимо Иберия» (26 майи соли 1997), «Ассотсиатсияи кореягиҳои шӯравии Тоҷикистон» (20 январ соли 1990), «Ҷамъияти туркманҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» (24 майи соли 1994), «Ҷамъияти арманҳои Тоҷикистон бо номи «Месроп Маштотс» (9 декабри соли 1989), «Ассотсиатсияи уйғурҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» (16 майи соли 1992), «Ҷамъияти қирғизҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» (26 июни соли 1997) ва ғайра шаҳодат медиҳанд. Ин созонҳо натавонанд дар дохили ҷумҳурӣ, балки инчунин бо собиқ шаҳрвандонамон, ки ҳоло дар кишварҳои хориҷӣ иқомат мекунанд, мукотиба доранд ва дигар чорабиниҳои фарҳангӣ мегузаронанд.

Яке аз созонҳои, ки бо тоҷикони берунмарзӣ қариб доимии пурсамар мебарад, ин Ҷамъияти дӯстӣ ва алоқаҳои маданияти Тоҷикистон бо мамлакатҳои хориҷӣ мебошад. Ҷамъият дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон 11 ноябри соли 1991 сабти ном гардида, ба он М.Ю. Калонова раисӣ мекунад. Дар ҷумҳуриямон инчунин Ҷамъиятҳои дӯстии Тоҷикистон бо Покистон, Ҳиндустон, Эрон, Афғонистон ва ғайра амал мекунанд, ки онҳо дар дохили мамлакат аз рӯи масъалаҳои муҳим конференсияҳои илмӣ, шабнишинӣ, намоишҳои асарҳои рассомон, вохӯрӣ ва баромади дастаҳои хунарии кишварҳои хориҷиро ташкил менамоянд. Инчунин фаъолони ин ҷамъиятҳо дар чорабиниҳои фарҳангии мамлакатҳои хориҷӣ иштирок мекунанд.

Бо мақсади барқарор намудани алоқаи доимӣ ва самаранок бурдани робитаҳои гуногун, хусусан бо тоҷикони дар кишварҳои хориҷӣ зиндагӣ мекардагӣ, зери сарвари Президенти Ҷум-

хурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов Чамъияти фарҳангии тоҷикон ва форсизабонони ҷаҳон «Пайванд»-чун ташкилоти ғайридавлатии байналмилалӣ созмон дода шудааст. Дар Вазорати адлия ин ҷамъият 26 декабри соли 1991 сабти ном гирифтааст. Дар Тоҷикистон ва мамлакатҳои Осиё, Африқо, Аврупо, Амрико ин ташкилот ҳамчун Анҷумани тоҷикон ва форсизабонони «Пайванд» маълум ва машҳур гардидааст.

Дар Оинномаи «Пайванд» қайд шудааст, ки «...дар бунёди арзишҳо ва суннатҳои муштаракӣ таърихӣ ва фарҳангии тоҷикон ва форсизабонон ба манзури густариш ва таҳкими муносибатҳои дӯстона таъсис ёфтааст.

Анҷумани «Пайванд» бо мақсади фароҳам овардани фазои мусоид ва шароити муносиби ҳамкорӣ дар роҳи тавсия ва рушди муносибати фарҳангӣ, илмӣ, иқтисодӣ ва тичоратӣ робитаҳои ҳамҷониба ва ҳамватанон ва ҳамзабонони берунмарзӣ таъмин ва таҳким менамояд.»

Бо кӯмаку дастгирии ҳамватанон ва тоҷикону ҳамзабонони берунмарзӣ Анҷумани «Пайванд» чорабиниҳои пурмазмуни фарҳангӣ мегузаронад. Аз ҷумла, бо забони тоҷикӣ-форсӣ китобҳои илмӣ-оммавӣ, бадеӣ, рӯзнома ва маҷалла чоп намуда, дар байни шаҳрвандони ҷумҳурӣ ва кишварҳои хориҷӣ паҳн карда, риштаҳои дӯстӣ ва хешу табориро боз ҳам мустаҳкам менамояд.

Фаъолияти самароноки «Пайванд» боз дар он баён меёбад, ки тоҷикон ва форсизабонони ҷаҳон мунтазам дар ҷашнгириҳои Ҷумҳурии Соҳибистиклоли Тоҷикистон иштирок карда, анҷуманҳои худро бомуваффақият дар Душанбе мегузаронанд.

Бояд қайд кард, ки дар кишварҳои хориҷӣ низ ҷамъиятҳои тоҷикони бурунмарзӣ созмон дода шудааст, ки онҳо дар омӯхтан ва интишор намудани фарҳанги қадима ва муосири тоҷикон, форсизабонон хизмати босазо карда истодаанд. Чунончӣ дар ш. Париж Анҷумани байналмилалии Рӯдакӣ таъсис дода шудааст, ки вай дар интишори фарҳанг, масъалаҳои муҳими таърих, назарияи тамаддуни мардумони форсизабонон ва умуман дӯстии мардуми ориёӣ саҳм мегузорад.

САРЧАШМА ВА МАВОДИ ИЛОВА СУХАНРОНИИ

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов дар мулоқоти сарони давлатҳои Осие ва Африко ба ифтихори 50-умин солгарди конференсияи Бандунг.

... Мо ҳама гуна зухуроти терроризмро сарфи назар аз ҳадафҳои танзимдиҳандагони он қотелеона маҳкум менамоем ва бо он мубориза мекорем. Дар ин мубориза, ки пирӯзӣ дар он танҳо бо кӯшишҳои муштарақ ба даст хоҳад омад, муносибати интиқобӣ ва стандартҳои дугона набояд ҷой дошта бошад. Вале бояд ҳамеша дар мадди назар дошт, ки танҳо бо роҳи истифода аз қувва наметавон терроризмро аз байн бурд. Зиеда аз ин набояд решаи онро дар ин ё он мазҳаб ё фарҳанг ҷуст. Кӯшиши баъзе доираҳои дар бобати бо дини мубини ислом пайванд додани терроризм ва ифротгароӣ боиси таассуф аст.

Чунин тафсир моҳияти ҳақиқии исломро таҳриф намуда, дар назари оламиён онро чун сарчашмаи шарр ва зӯроварӣ вонамуд менамояд, ки ин худ барои бархестани эҳсоси бадбинӣ нисбати олами ислом ва хоҳу нохоҳ барои ҷоннок шудани нерӯҳои неофашистӣ ва шовинистӣ мусоидат менамояд...

Садои мардум. – 2005. – 27 апрел.

САВОЛҲО ВА СУПОРИШ:

Дар кадом кишварҳои хориҷ тоҷикон аз даврҳои қадим истиқомат доранд?

Дар натиҷаи ҷанги граҳдани солҳои 90-ум шахрвандони Тоҷикистон ба кадом мамлакатҳои хориҷӣ кӯч бастанд?

Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон барои барқарор намудани алоқа бо тоҷикону тоҷикистониёни фироркарда аз кадом шакли усулҳои робита беиштар истифода мекоранд?

Дар кадом давлатҳои хориҷӣ созмон, ҷамъиятҳои тоҷикону форсизабонон амал мекунанд?

Мавзӯҳо барои навиштани реферат:

–Тафаккури нави сиёсӣ ва соҳми Тоҷикистон дар ҳалли масъалаҳои байналхалқӣ.

–Соҳми Тоҷикистони соҳибистиклол дар барқарор намудани робитаҳо бо тоҷикони берунмарзӣ ва форсизабонон.

–Мақоми Ҷамъиятҳои дӯстии Тоҷикистон дар инкишофи робитаҳои фарҳангӣ бо мамлакатҳои хориҷӣ.

–Фаъолияти ҷамъияти фарҳангии тоҷикон ва форсизабонони ҷаҳон.

ХУЛОСА

Сарфи назар аз душворӣ, қачравӣ ва камбудии асри ХХ барои халқи тоҷик асри бурдборӣ буд. Маводи дар китоб овардашуда ба хонанда имконият медиҳад, ки роҳи тайкардаи халқи ҳешро дар тӯли солҳои 40-уми асри ХХ ва ибтидои асри ХХІ ҳолисона таҳлил ва ҷамъбаст намояд. Аз солҳои 90-ум сар карда, Тоҷикистон роҳи ҳосаеро пеш гирифтааст, ки мувофиқи Конститутсия дар мамлакат бояд давлати соҳибхӯшӣ, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона барпо ва мустақам гардад.

Ба вучуд омадани давлати соҳибистиклоли Тоҷикистон дар ҳаёти сиёсӣ воқеаи таърихӣ мебошад. Вале истиқлолият дар шароит ба амал омад, ки ҷанги бародаркуш ҷумҳуриро хароб карда, бӯҳрони сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоиро амиқ гардонд ва маънавиётро коста кард.

Боварӣ ҳаст, ки бо мустақам гардидани сулҳ ва ваҳдати миллӣ Тоҷикистони соҳибистиклол ба таҷрибаи таърихӣ ҳеш така намуда, дар қарни ХХІ музаффариятҳои бузург ба даст меорад. Пешрави Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон бештар ба кӯшишу иродаи ҷавонони мамлакат, ки аксарияти аҳолиро ташкил медиҳанд, вобаста аст.

Ҳоло барои омӯхтани касбу ҳунар, ва ҳатто дар донишқадаҳои пешқадами дунё таҳсил намудани ҷавонон, шароит муҳайё шуда истодааст. Бо боварии комил гуфтан мумкин аст, ки насли наврас бо одобу ҳунар ва меҳнатдӯстиаш дар асри ХХІ шӯҳрати Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар арсаи ҷаҳонӣ баланд хоҳад кард.

Ҳамин тавр, сарфи назар аз мушкилиҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ зери сарвари Президент Эмомалӣ Шарифович Раҳмонов қорҳои бузург оғоз ва ба анҷом расонида шуда истодаанд. Аз ҷумла, ба мардум тақсим намудани 75 ҳазор гектар замин аҳолиро аз хатари гуруснагӣ раҳой бахшид. Қолиби қайд аст, ки аз соли 1997 сар карда болоравии иқтисодиёт дида мешавад. Агар дар соли 1997 афзоиши маҷмӯи маҳсулоти дохилии кишвар 1,7 фоизро ташкил карда бошад, пас дар муддати солҳои 2000-2004-ум аз 8,3 то 10,6 фоиз расонда шуд.

Бо туфайли созишномаҳои байни Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Федератсияи Россия ва Ҷумҳурии Ислонии Эрон сохтмонҳои азими Ҷумҳурӣ, ба монанди нерӯгоҳҳои барқи обии Роғун, Сангтӯда 1-2 ба итмом расида ва соли 2009 истиқлолияти энергетикӣ пурраи мамлакат ба амал хоҳад омад.

Бо кӯмак ва сармои ватанию хоричӣ боз сохтмони бисёр корхонаҳо ва роҳҳои автомобилгарду оҳан ба охир хоҳад расид. Дар соҳаи фарҳанг, маориф низ муваффақиятҳои назаррас дида мешавад.

Соли 2006-ум Ҷумҳурии Соҳибистиклоли Тоҷикистон 15-солагии худро ҷашн гирифт. Ҳарчанд ба назари кас ин давраи мураккаб ва начандон калон намояд ҳам, вале дар харитаи ҷаҳон бори аввал пайдо шудани давлати соҳибистиклоли тоҷикон воқеан бузурги таърихӣ мебошад.

Халқи тоҷик таҳти сарвари Президент Э.Ш. Раҳмонов таъвоҷ ба ҷаҳониён исбот намояд, ки вай миллати кӯҳан ва до-рои фарҳанги бои қадима мебошад. Дар мамлакат натавонанд ҷаҳони ҷаҳонро хомӯш ва бӯҳрони калони умумӣ паси сар шуд, инчунин Тоҷикистони азиз рӯ ба эҳё ва таракқиёт ниҳода, эътирофи кулли кишварҳои ҷаҳон гардид. Ҷумҳурии Соҳибистиклоли Тоҷикистонро 140 мамлакатҳои ҷаҳон ба расмият шинохта, зинде аз 100 давлатҳои хоричӣ бо кишвари мо муносибатҳои дипломатӣ доранд.

Имрӯз вазифаи муқаддаси ҳар як шаҳрванди ҷумҳурии гузони-тани саҳм дар роҳи сулҳ ва таъмини ваҳдати миллий мебошад. Ҳамдигарфаҳмӣ ва ваҳдати миллий метавонад сатҳи зиндагии мардумро баланд бардошта, равнаки Тоҷикистони соҳибистиклолро таъмин намояд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон чун узви Созмони Миллали Муттаҳид барои нигоҳ доштани сулҳ дар миқёси ҷаҳон саҳми босазо хоҳад гузошт.

САНАҲОИ АСОСИИ ТАЪРИХИ ХАЛҚИ ТОҶИК ДАР
НИМАИ ДУЮМИ СОЛҲОИ 40-УМИ АСРИ XX ВА
ИБТИДОИ АСРИ XXI

- Соли 1946,
8 август
- Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон нақшаи панҷсолаи чорумро қабул намуд.
- Соли 1946-1956
- Бобочон Ғафуров вазифаи котиби аввали Ҳизби коммунисти Тоҷикистонро ба ўҳда дошт.
- Соли 1947,
моҳи феврал
- Интихобот ба Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон барпо гардид.
- Соли 1947
- Барои музаффариятҳо дар соҳаи истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ 159 шаҳрванди ҷумҳурӣ бо унвони Қаҳрамони Меҳнати Сотсиалистӣ ноил гардиданд.
- Соли 1948,
моҳи сентябр
- Шӯрои Иттифоқҳои касабан ҶШС Тоҷикистон ташкил ёфт.
- Соли 1948
- Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон таъсис ёфт.
- Соли 1949
- ГЭС-и Варзоби поён ба кор даромад.
- Соли 1949,
моҳи сентябр
- Дар пойтахти мамлакат - ш. Москва даҳаи адабиёти тоҷик гузаронида шуд.
- Соли 1950
- Дар ҷумҳурии Тоҷикистон 971 клубу хонаи маданият, 1337 кироатхона ва 4 осорхона амал мекард.
- Соли 1951,
14 апрел
- Академияи илмҳои Тоҷикистон ташкил ёфт. Аввалин президенти он С. Айнӣ интихоб гардид.
- Соли 1953
- Дар Душанбе донишқадан педагогии за-нона кушода шуд.

- Соли 1954,**
моҳи октябр –25-солагии ҶШС Тоҷикистон қайд карда шуд.
- Соли 1955,**
28 сентябр –Анҷумани VI-уми ҷавонзанони Тоҷикистон масъалаи тарбияи духтаронро муҳокима намуд.
- Солҳои 1956-1961** –Турсун Ғлҷабоев вазифаи котиби аввали Ҳизби коммунисти Тоҷикистонро иҷро кардааст.
- Соли 1956,**
22 декабр –ҶШС Тоҷикистон бо ордени Ленин мукофотонида шуд.
- Соли 1957,**
9-20 апрел –Даҳаи адабиёт ва санъати Тоҷикистон дар ш. Москва гузаронида шуд.
- Соли 1958,**
23-25 апрел –Дар ш. Душанбе анҷумани I-уми рассомони Тоҷикистон барпо шуд.
- Соли 1959,**
5 март –Анҷумани I-уми рӯзноманигорони Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.
- Соли 1959,**
7 ноябр –Студияи телевизионии Тоҷикистон ба кор даромад.
- Соли 1960** –Соҳтмони ГЭС-и Норақ оғоз ёфт.
- Соли 1960** –Филми «Қисмати шоир»-дар Қоҳира сазовори мукофоти кинофестивали мамлакатҳои Оснӣ «Уқоби тиллоӣ» гардид.
- Солҳои 1961-1982** –Ҷаббор Расулов котиби якуми Ҳизби коммунисти Тоҷикистон буд.
- Соли 1962** –Аввалин анҷумани зиёиёни Тоҷикистон гузаронида шуд.

- Соли 1962 –Заводи трансформаторбарории Қўрғонтеппа ба кор даромад.
- Соли 1962 –Ресандаи Иттиҳодияи бофандагии ш. Душанбе Розия Қурбонова барои меҳнати пурсамар бо унвони баланд Қаҳрамони Меҳнати Сотсиалистӣ мушарраф гардид.
- Соли 1963,
2 январ –Таъсиси Мукофоти давлатии Тоҷикистон ба номи Абубдулло Рӯдакӣ дар соҳаи адабиёт, санъат ва меъморӣ.
- Соли 1964,
7 ноябр –Кинотеатри ба номи Ҷомӣ ба кор даромад.
- Соли 1965,
моҳи январ –Заводи яхдонбарории ш. Душанбе ба кор даромад.
- Соли 1965 –Тоҷикистон ба давлат 610 х.т. пахта супорид.
- Соли 1966 –Хунарманди Иттиҳоди Шӯравӣ А. Бобоқулов барои фаъолияти консертӣ –ичроқунандагӣ бо Ҷоизаи давлатии Тоҷикистон ба номи Абуабдулло Рӯдакӣ мушарраф гардид.
- Соли 1967,
1 март –Таъсиси Мукофоти давлатии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ Ибни Сино дар соҳаи илму техника.
- Соли 1967 –Заводи азотии Вахш ба кор даромад.
- Соли 1967 –Вилояти Автономии Бадахшони Кӯҳӣ барои комёбиҳои хочагӣ бо ордени Ленин мукофотонида шуд.
- Соли 1968,
15-16 феврал –Анҷумани XVIII комсомоли Тоҷикистон баргузор гардид.

- Соли 1969,
19 июн** –Сессияи V Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон даъвати ҳафтум «Кодекс дар бораи ақди никоҳ ва оилаи ҶШС Тоҷикистон»-ро қабул намуд.
- Соли 1970** –Академик С.А. Рачабов барои тадқиқотҳои илмӣ дар соҳаи сохтмони миллӣ – давлатӣ бо Мукофоти давлатии ба номи Абӯалӣ Ибни Сино ноил гардид.
- Соли 1971** –Кушода шудани Театри ҷавонон, ки баъдтар ба он номи М. Воҳидов гузошта шуд.
- Соли 1972,
15 ноябр** –Аввалин агрегати ГЭС-и Норақ ба кор даромад.
- Соли 1972** –Китоби «Тоҷикон»-и академик Б. Гафуров бори аввал бо забони русӣ дар нашриёти «Наука» нашр гардид.
- Соли 1972,
моҳи декабр** –Тоҷикистон ба ордени Дӯстии халқҳо мукофотонида шуд.
- Соли 1973** –Таъсис ёфтани Донишкадаи давлатии санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода.
- Соли 1974,
29 октябр** –ҶШС Тоҷикистон барои муваффақиятҳои дар соҳаи иқтисодӣ, фарҳангӣ ва кори тарбиявӣ бо ордени Инқилоби Октябр мушарраф гардид.
- Соли 1977** –Рӯзҳои ИҶШС дар мисоли ҶШС Тоҷикистон дар Ироқ барпо гардид.
- Соли 1978,
14 апрел** –Сессияи ҳаштуми ғайринавбатии Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон Конститутсия (Қонуни Асосӣ)-и Ҷумҳуриро қабул кард.

- Соли 1980** –Тоҷикистон бори аввал ба давлат зиёда аз 1 млн. тонна пахта супорид.
- Соли 1981, моҳи май** –Дар спартакиадаи VII ҷавонзанои Тоҷикистон 130 ҳазор духтарон ширкат варзиданд.
- Соли 1984, 15 декабр** –60-солагии ҶШС Тоҷикистон ҷашн гирифта шуд.
- Соли 1985** –Ҳоҷагии кишоварзии Тоҷикистон дорои 36,7 ҳазор трактор, 16,2 ҳазор автомобил ва 4 ҳазор мошинҳои пахтачинӣ буд.
- Соли 1986, моҳи январ** –Анҷумани XX Ҳизби коммунистии Тоҷикистон сиёсати бозсозиро дастгирӣ намуд.
- Соли 1989, 22 июл** –Шӯрои Олии Тоҷикистон Қонуниро «Дар бораи ба забони тоҷикӣ додани мақоми давлатӣ» қабул намуд.
- Соли 1990, 12-14 феврал** –Дар ш. Душанбе бесарусомониҳо руҳ доданд, ки дар рафти он шахрвандони беғуноҳ ҳалок шуданд.
- Соли 1990, 10 август** –Анҷумани I-уми Муассисони Ҳизби демократии Тоҷикистон барпо гардид.
- Соли 1990, 24 август** –Иҷлосияи дуюми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи соҳибистиклолии Ҷумҳурии Эъломия қабул намуд.
- Соли 1990, 22 ноябр** –Дар Маҷлиси Шӯрои Олӣ Қаҳҳор Маҳкамов аввалин Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардид.
- Соли 1990, 12 декабр** –Шӯрои Олӣ Қонуни ҶШС Тоҷикистонро «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар ҶШС Тоҷикистон» қабул намуд.

- Соли 1991,
моҳи сентябр** –Иҷлосияи гайринавбатии Шӯрои Олӣ 9-сентябрро чун санаи таъсиси Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон тасдиқ кард.
- Соли 1991,
26 октябр** –Анҷумани 1 Ҳизби наҳзати исломи Тоҷикистон барпо гардид.
- Соли 1991,
24 ноябр** –Раҳмон Набиев бо раёйпурсии умуми-халқӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардид.
- Соли 1992,
2 март** –Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзои Созмони Милали Муттаҳид гардид.
- Соли 1992,
моҳи май** –Дар Тоҷикистони соҳибистиклол ҷанги шаҳрвандӣ оғоз ёфт.
- Соли 1992,
16 ноябр-2 декабр** –Дар қасри Арбоби Хучанд ҷаласаи таърихӣ XVI-уми (даъвати дувоздаҳум) Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд
- Соли 1992,
19 ноябр** –Э.Ш. Раҳмонов дар Иҷлосияи XVI, ки дар ш.Хучанд барпо гардида буд, раиси Шӯрои Олӣ интихоб гардид.
- Соли 1993,
23 феврал** –Таъсиси Артиши миллии Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон.
- Соли 1993,
27 декабр** –Маҷлиси Олӣ Қонун «Дар бораи маориф»-ро қабул намуд.
- Соли 1994,
4 апрел** –Бо мақсади таъмини сулҳ ва оштии миллий дар Тоҷикистон гуфтушуниди байни тоҷикон оғоз ёфт.
- Соли 1994,
5 сентябр** –Ба муносибати 1000-солагии «Шоҳнома»-и А. Фирдавсӣ дар ш. Душанбе симпозиуми байналхалқӣ баргузор гардид.

- Соли 1991,
мохи сентябр** –Иҷдосияи гайринавбатии Шӯрои Олӣ 9-сентябрро чун санаи таъсиси Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон тасдиқ кард.
- Соли 1991,
26 октябр** –Анҷумани I Ҳизби наҳзати исломи Тоҷикистон барпо гардид.
- Соли 1991,
24 ноябр** –Раҳмон Набиев бо раёйпурсии умумихалқӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардид.
- Соли 1992,
2 март** –Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзон Созмони Милали Муттаҳид гардид.
- Соли 1992,
мохи май** –Дар Тоҷикистони соҳибистиклол ҷанги шаҳрвандӣ оғоз ёфт.
- Соли 1992,
16 ноябр-2 декабр** –Дар қасри Арбоби Хучанд ҷаласаи таърихӣ XVI-уми (даъвати дувоздаҳум) Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд.
- Соли 1992,
19 ноябр** –Э.Ш. Раҳмонов дар Иҷдосияи XVI, ки дар ш.Хучанд барпо гардида буд, раиси Шӯрои Олӣ интихоб гардид.
- Соли 1993,
23 феврал** –Таъсиси Артиши миллии Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон.
- Соли 1993,
27 декабр** –Маҷлиси Олӣ Қонун «Дар бораи маориф»-ро қабул намуд.
- Соли 1994,
4 апрел** –Бо мақсади таъмини сулҳ ва оштии миллий дар Тоҷикистон гуфтушуниди байни тоҷикон оғоз ёфт.
- Соли 1994,
5 сентябр** –Ба муносибати 1000-солагии «Шоҳнома»-и А. Фирдавсӣ дар ш. Душанбе симпозиуми байналхалқӣ баргузор гардид.

- Соли 1997,
27 май** – Таъсис ёфтани Кумитаи кор бо ҷавонони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- Соли 1997,
27 июн** – Дар шаҳри Москва «Созишномаи Умумии истиқрори сулҳ ва ризояти миллӣ дар Тоҷикистон» имзо шуд.
- Соли 1997,
18 июн** – Ҳаракати ваҳдати миллӣ ва эҳёи Тоҷикистон таъсис ёфт. Раиси Ҳаракат яқдилона Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э. Ш. Раҳмонов интиҳоб гардид.
- Соли 1997,
8 сентябр** – Бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Садриддин Айнӣ ва Бобочон Ғафуров бо унвони олии Ватан «Қаҳрамони Тоҷикистон» мушарраф гардонида шуданд.
- Соли 1998** – Сохтмони шоҳроҳи автомобилгарди Мурғоб–Кулма–Қароқурум оғоз гардид, ки Тоҷикистонро ба марзи Чин ва ба уқёнуси Ҳинд мебарорад.
- Соли 1998,
20 март** – Бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ҷоизаи ба номи Исмоили Сомонӣ таъсис дода шуд, ки он ба олимони ҷавоне, ки дар соҳаи илм ва техника корҳои намоён анҷом додаанд, супорида мешавад.
- Соли 1998,
13 ноябр** – Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизбҳои сиёсӣ» қабул гардид.
- Соли 1999,
3 август** – Роҳбарияти Иттиҳоди нерӯҳои муҳолифини тоҷик расман парокандашавии дастаҳои низомии худро эълон намуд.
- Соли 1999,
моҳи сентябр** – 1100-солагии давлати Сомониён бо тантана ҷашн гирифта шуд.
- Соли 1999,
30 сентябр** – Дар ҷаласаи XVIII-уми сессияи 54-уми СММ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов раисӣ намуд.

- Соли 1999,
моҳи ноябр** –Э.Ш. Раҳмонов бори дуюм ба мӯҳлати 7 сол Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардид.
- Соли 1999,
моҳи декабр** –Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов «Дар бораи баланд шудани маъқеи зан дар ҷомеа» баромад.
- Соли 1999,
11 декабр** –Қарори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оиди сарфароз гардонидани Раҳмонов Э.Ш. – Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо унвони олии «Қаҳрамони Тоҷикистон» яқдилона қабул гардид.
- Соли 2000** –Дар Тоҷикистон 2700-солагии китоби муқаддаси Зардуштиён «Авесто» ҷаши гирифта шуд.
- Соли 2000** –Корпуси байналхалқии сулҳ саҳми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмоновро дар таъмини сулҳ ба назар гирифта, ўро бо Ҷоизаи байналхалқии сулҳ мушарраф гардонд.
- Соли 2000,
26 октябр** –Асъори миллӣ - сомонӣ ба муомилот бароварда шуд.
- Соли 2001,
7 май** –Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ба Мирзо Туреунзода додани унвони «Қаҳрамони Тоҷикистон».
- Соли 2001,
моҳи сентябр** –Ҷашии 10-солагии истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҷлил гардид.
- Соли 2002,
3 май** –Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул шуд.
- Соли 2002,
18 май** –Соқиҳои Душанбе ба шабакаи компютери ҷаҳоншумули Интернет пайваст гардиданд.

- Соли 2002,
8 сентябр** –Дар ш. Душанбе симпозиуми байнал-
халқии «Саҳми тоҷикон дар тамаддуни
чаҳонӣ» барпо гардид.
- Соли 2003** –Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бо-
раи маълумоти олии касбӣ”, қабул гардид.
- Соли 2003,
30 август** –Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмо-
мали Раҳмонов дар Форуми байналмила-
лии Душанбе оид ба оби тоза суҳанронӣ
намуд.
- Соли 2003,
13 сентябр** –Бо фармони Президент Э.Ш. Раҳмонов
соли 2006 Соли тамаддуни Ориёӣ эълон
гардид.
- Соли 2003** –Дар Тоҷикистон 1250 корхонаҳои тобеи
вазирати саноат ба қайд гирифта шуданд,
ки дар онҳо зиёда аз 70 ҳазор нафар
машғули кор буданд
- Соли 2004** –Бюҷети соҳаи маориф 6 маротиба афзуда,
соли 2004 173 миллион сомони ро ташкил
дод.
- Соли 2004,
15 июл** –Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бо-
раи ҷавонон ва сиёсати давлатии
ҷавонон” қабул карда шуд.
- Соли 2004,
моҳи сентябр** –Бо қарори ЮНЕСКО чоизаи “Шаҳри
сулҳ” барои солҳои 2002-2003 ба пойтахти
Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Душанбе супо-
рида шуд.
- Соли 2004,
16 октябр** –Президенти Федератсияи Россия Влади-
мир Путин бо сафари расмӣ ба Ҷумҳурии
Тоҷикистон омад.
- Соли 2004,
18 октябр** –Дар пойтахти Ватанамон - шаҳри Ду-
шанбе Шӯрои давлатҳои узви Созмони
ҳамкориҳои Осиёи Марказӣ барпо гардид.

- Соли 2004,
моҳи ноябр** –80-солагии пойтахти Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Душанбе шаҳри дӯстӣ, тамаддуни тоҷикон дар рӯхияи баланди ягонагӣ ва ваҳдат қайд карда шуд.
- Соли 2005,
27 феврал** –Вакилони Маҷлиси намояндагон Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (даъвати сеюм) интихоб гардиданд.
- Соли 2005,
моҳи март** –Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов дар назди зиёиёни мамлакат бо маъруза баромад намуд.
- Соли 2005,
моҳи апрел** –Бо пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ҳар сол ҳафтаи сеюми моҳи апрел дар мамлакат «Рӯзи пойтахт» гузаронида мешавад.
- Соли 2005,
15 апрел** –Иҷлосияи якуми Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати сеюм барпо гардид.
- Соли 2005,
16 апрел** –Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- Соли 2005,
27-28 апрел** –Сафари расмӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонов ба Ҷумҳурии исломии Афғонистон.
- Соли 2005,
9 май** –Ҷашнгирии 60-солагии Ғалаба дар Ҷанги Бузурги Ватании солҳои 1941-1945 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- Соли 2005,
21 май** –Воҳӯрии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмонов бо ҷавонон.
- Соли 2005,
23 май** –Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон баргузор гардид.

- Соли 2005,
30-31 май** –Дар ш. Душанбе конференсияи байналмилалӣ Барномаи оид ба тадбиқи Даҳсолаи байналмиллалӣ амалиёти «Об – барои ҳаёт»-ро қабул кард.
- Соли 2005,
моҳи июн** –Созмони ғайриҳукумати байналмилалӣ – Федератсияи сулҳу ризоят Президенти Тоҷикистон Э.Ш. Раҳмоновро барои хизматҳои бузургаш ва саҳми арзандааш дар таҳкими сулҳу ризоят ва ҳамкориҳои байни халқҳо бо Мукофоти олий – медали тиллоӣ сарфароз намуд.
- Соли 2005,
14 сентябр** –Дар саммити Созмони Милалӣ Муттаҳид Президент Э.Ш. Раҳмонов баромад карда тақлиф намуд, ки соли 2010-ум дар ш. Душанбе Форуми байналхалқӣ оид ба ҳалли масъалаи оби тоза гузаронида шавад.
- Соли 2005,
10 октябр** –Оғози асри XXI ахлоқи ҳамидаро тақозо дорад. Суханронии Президенти Ҷумҳурии Эмомалӣ Раҳмонов дар Иҷлосияи Генералии XXXIII ЮНЕСКО.
- Соли 2005,
моҳи октябр** –Рӯзи фарҳанги Тоҷикистон ба муносибати 60-солагии ЮНЕСКО дар ш. Париж бо дараҷаи баланд гузаронида шуд.
- Соли 2005,
моҳи ноябр** –Дар роҳи мӯътадил гардидани ҳаёти иқтисодӣ – иқтимоии Тоҷикистон давлати бо мо дӯсти Хитой пайдархам кӯмаки худро мерасонад. Танҳо соли 2005 Хитой 41 автобусро ҳамчун ёрии башардӯстона ба ш. Душанбе супорид.
- Соли 2005,
21 декабр** –Ҳазинаи байналмиллалӣ асбоб дар ҷаласаи Шӯрои директорони ин сохтори бонуфузи молиявии ҷаҳонӣ дар бораи бахшидани қарзи давлатии Тоҷикистон ба андозаи 99 миллион доллари амрикоӣ қарор қабул намуд.

- Соли 2005,
22 декабр** –Дар ш. Душанбе чаласаи кормандони соҳаи маорифи кишвар баргузор гардида, дар Суханронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Шарифович Раҳмонов барномаи минбаъдаи рушди ин соҳа пешниҳод шуд.
- Соли 2005** –Тоҷикистон дар 10 давлати дунё барои таҳсили шаҳрвандон квота дошта, 2500 нафар ҷавонон дар донишгоҳҳои Федератсияи Россия, Амрико, Япония, Канада, Туркия, Хитой, Украина, Ҳиндустон, Австралия, Миср ва ғайра таҳсил мекунанд.
- Соли 2005** –Созмони Милали Муттаҳид фароҳам омадани вазъияти оромӣ ва созандагии Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистонро ба назар гирифта, дар қатори ҳашт давлати ҷаҳон ӯро ба узвияти Барномаи рушди ҳазорсола дохил намуд. Ҳоло СММ баҳри рушди ҳаёти фарҳангӣ иқтисодӣ, иҷтимоӣ хусусан сохтмони роҳҳо, мактабу табобатхонаҳо, истифодаи захираҳои обӣ ва беҳтар намудани сифати маҳсулоти кишоварзӣ кӯмаки амалӣ расонда истодааст.
- Соли 2006,
27 июн** –Бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Нусратулло Махсум (Лутфуллоев Нусратулло) ва Шириншоҳ Шоҳтемур бо унвони олии Ватан «Каҳрамони Тоҷикистон» мушарраф гардониданд.
- Соли 2006,
сентябр** –Таҷлили ҷашнҳои 15-солагии Истиклолияти давлатии Тоҷикистон, Соли бургурдошти тамаддуни ориёӣ ва 2700-солагии шаҳри бостонии Кӯлоб.

МУНДАРИЧА

Сарсухан 3

ФАСЛИ ЯКУМ. ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР СОЛҲОИ 1945-1990

БОБИ 1

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи азнавбарқароркунии хоҷагии халқ (солҳои 1945-1950)

1. Ба охир расидани ҷанг ва оғози азнавбарқароркунии
хоҷагии халқ 6
2. Дар шароити нави осоишта афзудани мақоми фарҳанг 12
3. Ҳаёти ҷамъиятӣ–сиёсӣ 15

БОБИ 2

Тоҷикистон дар давраи демократикунонии ҳаёти ҷамъиятӣ (солҳои 50-80-ум)

1. Вазъияти байналхалқӣ ва сахми ИҶШС
дар мустақкам намудани сулҳ дар ҷаҳон.....21
2. Маҳкум карда шудани шахспарастӣ ва
саршавии ҷараёни демократикунонии ҷомеа.....25
3. Ҳаёти ҷамъиятӣ–сиёсӣ дар ҷумҳурӣ.....27

БОБИ 3.

Ҳоҷагии халқи ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 50-80-ум

1. Нақши панҷсолаҳо дар пешрафти ҳаёти иқтисодӣ.....35
2. Инкишофи саноат, Комплекси ҳудудӣ–истеҳсолии
Тоҷикистони ҷанубӣ.....37
3. Сиёсати аграрӣ дар ҷумҳурӣ.....41

БОБИ 4.

Фарҳанг ва корҳои тарбиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (солҳои 50-80-ум)

1. Пешравиҳо дар соҳаи маорифи халқ.....51
2. Илм, адабиёт, санъат ва идораҳои фарҳангӣ.....53
3. Кори тарбиявии байни шаҳрвандон.....60

БОБИ 5.

Тоҷикистон дар солҳои фарорасии бӯҳрон ва оғози бозсозӣ дар ҷамъияти шӯравӣ

1. Ба амал омадани вазъи бӯҳронӣ дар мамлакат.....69
2. Пеш гирифтани роҳи бозсозӣ.....72

ФАСЛИ ДУЮМ. ҶУМҲУРИИ СОҲИБИСТИҚЛОЛИ ТОҶИКИСТОН

БОБИ 6

Ташкилҳои Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон

1. Пош хӯрдани ИҶШС77
2. Шароити таърихии ташкилҳои Ҷумҳурии
соҳибистиклоли Тоҷикистон83
3. Иҷлосияи таърихии тақдирсоз.....86

БОБИ 7

Ҷанги шаҳрвандӣ. Сулҳ ва ваҳдат дар сарзамини тоҷикон

1. Сабабҳои саршавӣ ва рафти ҷанги шаҳрвандӣ.....91
2. Ба итмом расидани ҷанг.....96
3. Мустақкам намудани ягонагӣ ва ваҳдат дар ҷумҳурӣ.....101

БОБИ 8

Ислоҳоти сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ дар Ҷумҳурии соҳибистиклоли Тоҷикистон

1. Ислоҳоти сиёсӣ ва роҳҳои татбиқи он.....109
2. Ислоҳоти иқтисодӣ ва хусусиятҳои он.....117
3. Саноат ва кишоварзӣ.....122
4. Масъалаҳои иҷтимоӣ ва тандурустӣ дар ҷумҳурӣ.....131

БОБИ 9

Фарҳанг ва сатҳи маданияти умумӣ, сиёсии шаҳрвандон

1. Фарҳанг ва мақоми он дар ҷумҳурӣ137
2. Баланд бардоштани сатҳи маданияти умумӣ
ва сиёсии шаҳрвандон.....144
3. Қадршиносӣ дар Ҷумҳурии
соҳибистиклоли Тоҷикистон.....151

БОБИ 10

Саҳми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар инкишофи ҷаҳони имрӯза

1. Афзудани мақом ва саҳми Ҷумҳурии Тоҷикистон
дар ҷаҳони имрӯза.....163
2. Робитаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии
Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлатҳои хориҷӣ.....166
3. Эҳё ва инкишофи робитаҳои Тоҷикистони
соҳибистиклол бо тоҷикони берунмарзӣ.....170

Хулоса.....174

Санаҳои асосии таърихи халқи тоҷик дар нимаи дуюми
солҳои 40-уми асри XX ва ибтидои асри XXI.....176

СОБИРИЁН